RESOLUTIO THEOLOGICA

Super Quæstione, Remp. Polonam & Statum Christianitatis, concernente.

Utrum Resp. Christiana Libera, habens Ius eligendi Regem, possit sibi adsciscere Principem non exercentem neq; profitentem Actu Religionem Catholicam, adeoq; dubium Catholicum indubitato Principe Orthodoxo postposito, absq; Anathematis Censura in Bulla Cænæ Domini lata?

APud omnes consonum est, eum qui Hæresim dicitur abnegasse; & non exercet neq; profitetur Actu Fidem Catholicam; dubium esse Catholicum. *Corde enim creditur ad Iustitiam, ore autem fit confessio ad salutem.* Dubius autem Catholicus pro non Catholico habetur; quia dubius Catholicus, non est indubitatus Catholicus, adeoque neq; verus Catholicus; sicut quando dubitatur, an aliquid sit consecratum vel baptizatum pro non consecrato nec pro baptizato habetur, *ut habetur cap. veniens de Presbyteris & non baptizatis.* Signa enim veri & non dubitati Catholicismi est exercitium & professio externa fidei, ut habetur apud Matth: *Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo qui in cælis est: qui autem negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo qui in cælis est.* Ex quo apertè deducitur verum & indubitatum Catholici judicium, non aliud est, quam Professionem externam fidei, cum Ecclesia de occultis non videlicet, consequenter non exercens neq; profitens Religionem Catholicam pro Hæretico reputandus. *Quo supposito.* Non intelligo Quæstionem in eo Statu. *An Resp. Catholica posit eligere Principem non Catholicum animo introducendæ vel disseminandæ hæresis aut eiusdem conservandæ, vel studio opprimendæ immunitatis Ecclesiasticæ aut Status Spiritualis perfrangendi intentione,* eiusmodi enim Electores tanquam hostes Ecclesiæ, & apertos fautores Hæreticorum ipso facto incurrere Anathematis Sententiam, nulli dubium, sed si Resp. Cath. Libera prævisso favore conservandæ vel nutriendæ hæresis, solo temporali statu attento, nec considerando Religionis Catholicæ commodo atq; emolumento posit Principem Actu non exercentem neque profitentem Religionem Catholicam, adeoque dubium Catholicum qui pro Hæretico reputatur ad gubernacula Regni vocare sine iactura conscientiæ, & absque incurrenda Censura in Bulla Cænæ Domini lata.

A RESO-

RESOLVTIO PRIMA

Ex Principijs Communibus Theologicis.

CErtum est apud omnes, Resp. Catholicas introducere aut probare libertatem Hæreticæ pravitatis nullatenus posse, imo modis omnibus teneri, impedire, & Hæresim propulsare: ut ex citandis patebit Canonibus, quia Hæresis obest Vnitati Ecclesiæ, nocet saluti animarum & perversionis minatur periculum. Tollerari autem quandoq; posse libertatem Religionis eorum ut ubi multitudo & potentia magna Hæreticorum, qui rebellionem concitare, arma sumere, bellum movere, sanguinem Christianum fundere & Catholicos opprimere possent, alius quippe casus conservandæ vel satius tollerandæ Libertatis Hæreticæ non datur. Ex quo continuo sequitur in Rep. Catholica ubi Hæretici tollerantur, Principem Hæreticum salva rectitudine conscientiæ, & ut à Censuris ab Ecclesia latis sint liberi, eligi non posse ob periculum multiplicandæ & validandæ in Rep. potentiæ Hæreticorum, qui inito fædere cum alijs Regnis Hæreticis, facilè arma sumere, & bella adversùs Catholicos movere possint, Fidemq; Catholicam sensim opprimere ut in alijs Regnis & Proviucijs Liberis facta vidimus. Si enim tam Divino quam humano Iure prohibetur consortium Catholicis cum Hæreticis, si Ecclesia arcet eosdem Hæreticos, à Regnis Catholicis ubi & inquantum potest & tanquam pia Mater non vult manere Ismaelem cum filio suo Isaac Quomodo Princeps Hæreticus in Regno Catholico, in quo hactenus patiuntur Hæretici, sine jactura conscientiæ Catholicis præfici judicabitur? qui in Hæresi eruditus, hæresim abjurare dicitur & Catholicis observantiam nec exercet nec profitetur Quis enim sponsor, ejusmodi Principem Catholicorum potius & non Hæreticorum futurum fore fautorem? qui regnandi cupiditate post adeptos Regni apices promittit se cultorem & professorem Religionis futurum, & non aliter quis inde prudenter veræ Vocationis colliget indicium.

RESOLVTIO SECVNDA.

Ex Lege Ecclesiastica.

SAncta Mater Ecclesia sub Anathemate prohibet, ne quis Hæreticos vel in domo, vel in terra tenere vel fovere præsumat *lib. 5. Decretal. 7. Cap. 8.* Si quis autem (inquit) in hoc peccato decesserit, neq; sub Privilegiorum nostrorum obtentu, nec sub alia quacunq; occasione oblatio pro eo fiat, aut inter Christianos recipiat sepulchrum *& Cap. 9. & 10.* Receptores Hæreticorum &c sententiæ subijcit, multò magis qui Principem Hæreticum, qui caput censetur Hæreticorum in Regnum Catholicum recipere vel recipi studerent; ejusmodi enim Principem in Solio Regni locare, est aperte Hæresim recipere ex Concilio, Quod habetur *tomo 7. Conc. pag. 845.* vel ad summum est periculo conservandæ, fovendæ vel disseminandæ hæresis se exponere: quod ijsdem & alijs vetatur Canonibus in Conc. Mediolanensi primo *lib. 1.* quod habetur *Tomo 1 Conciliorum.* Hortantur per viscera misericordiæ Dei Proceres & Magistratus Catholici, ut temporalibus commodis postpositis, spiritualia & cælestia præ oculis habentes arceant, imo pellant è gremio sui Hæreticos. Principes verò & Magistratus hortamur, & per viscera misericordiæ Dei obtestamur, ut cæleste lucrum terrenis commodis præferentes, comertium & consvetudinem Hæreticorum quam fidelibus pernitiosam & pestiferam esse constat, pro sua pietate ac studio Religionis è suis Vrbibus & Oppidis amovendam & tollendam curent. Quis autem non videat Principem Hæreticum alias nunquam exercentem neq; profitentem fidem Catholicam. Sed post assecurationem anhelandæ coronæ professionem publicam promittentem, integrum esse hæreticum; atq; adeo juxta Sanctiones Ecclesiasticas à Throno Catholico arcendum & pellendum: contravenientes verò ob periculum disseminan-

dæ,

dæ, propagandæ vel nutriendæ hæresis, incidere in Censuras à S. Ecclesia latas & fulminatas,

RESOLVTIO TERTIA

Ex Praxi Perpetua Regni Poloniæ.

UT omittam Sancita piorum & Orthodoxorum Poloniæ Regum, qui plura, eaq; severa fulminarunt edicta adversùs fautores & receptores hæreticorum, in Vladislai Iagellonis, Casimiri Iagellonidis Patris S. Casimiri, Sigismundi Primi & aliorum, quorum primum promulgatum est A. 1520 2dum Anno 1534. sextum Anno Dñi 1557. Videatur Confederatio in Generalibus Comitijs facta in Corczyn Principem, tam Spiritualium, quàm Sæcularium Baronum, Comitum, Militum, Nobilium, omniumq; Communitatum Singulariter singularum, & Vniversaliter universarum, adversùs eum, qui hæreticum recipere, vel promovere aut verbum aliquod pro esse dicere auderet apud Herbum Herburtum *fol. 192.* Vbi hæc præcipuè observanda. *Quicunq; existens indigena Regni Poloniæ, Hæreticales errores facere & promovere vellet, contra talem sive tales cujuscunq; Status, gradus Conditionis, & præeminentiæ fuerit, sive Spirituales, sive Sæculares in eorum destructione consurgere volumus, & permittimus sub fide & decore nostro, absq; dolo & fraude, nec ipsis auxilio, consilio & favore patrocinari volumus, sub fide etiamsi sanguine, affinitate & quacunq; propinquitate fuerint nobis aut alicui nostrum conjuncti: nec pro eis loqui aliquot verbum, & eos, & eorum quemlibet talem volumus:* dum autem prædictam Confæderationem (quæ vim legis hucusq; tenuit in Polonia) aliqui Poloni exsufflare, & etiam in Confæderatione particulari Anno Dñi 1573. Varsaviæ habita contraponere tentarunt, quas sibi Nobiles aliqui spoponderunt pacem cum Hæreticis, remissionemq; pæ arum quoad Religionem; nihil non movere zelantissimi Proceres, & Regni utriusq; Ordinis ad comprimendos exorbitantes illos, pro conservanda pijssima & Catholica lege Patriæ. Primò namq; Protestatio valida fuit in Nuncijs terrestribus Palatinatuum, in eadem statim Varsaviensi Convocatione, *Secundè* licet Confæderatio illa Varsaviensis, vim legis, roburq; privilegij legitimi, nullum omnino habuit, ut pote non per Constitutionem in Comitijs Generalibus facta; sed privatim duntaxat combinata protestati nihilominùs sunt adversus eam Illustrissimi Episcopi in Castro Sochacoviensi Anno Domini 1573 quam fecerunt Iacobus Vechański Archiepiscopus Gnesnensis, Adamus Lenarski Posnaniensis, Petrus Mys kowski Płocensis, Albertus Zrembski Helmin. Episcopi. Tertia Protestatio fuit totius Palatinatus Płocensis in suo Castro Anno Dñi 1573. in qua Protestatione notatur sublimis candor, admirandus zelus Nobilitatis Protestantis dicti Palatinatus pro fide Catholica adversus hæreticos. Quarta Protestatio fuit, iterum Illustrissimorum Episcoporum, & aliorum Magnatum Polonorum coram Henrico Rege quam fecerunt Hieronimus Rozdrzażowski Episcopus Vladislaviensis, Lucas Kośćielski Posnaniensis, Nicolaus Vehański Palatinatus Culmensis, Paulus Vehański Capitaneus Dractioven Georgius Mniszek Castellanus Radomiensis, ut omittam quam plurimos alios, specialiter autem in fine protestatur Episcopus Vladislaviensis supra nominatus de nullitate & invaliditate omniũ in favorem Henricorum attentatorum Quinta fuit Declaratio ipsius Regis Henrici tam publicè quàm privatim facta Confæderationem videlicet dictam Varsaviensem fuisse & esse illicitam Reipub. Catholicæ obnoxiam, & Nomini Christiano pernitiosam ac pestiferam. *Ultima* Declaratio & Confirmatio omnium protestationum supradictarum Generalis in Regno Poloniæ Synodi Petricoviæ celebrati. Anno Dñi 1570. Vt patet libro 1mo Synodij Titulo de Fidei unitate servanda & tenenda, in qua hæc notatu digna ad exornandas conscientias, & puritatem fidei conservandam aperte Sacra Synodus profitetur fædus illius reclamantibus Ordini Ecclesiastico & Catholico esse illicitum cum morte & inferno, ut dicit Isaias percussione contra Divinas leges fortissimæ institutas contra anterius Regni totius fædus & Regni Regnumque Poloniæ pijssimas Constitutiones, quæ Deum observata fides sincera, & inviolata

olata.

olate permansit & earum observantia omissa hæreses pullularunt contra rationem ipsius juramenti, & in confusionem Ecclesiæ Christianæ, in pessimum & perniciosissimum exemplum, in perniciem Ecclesiæ ac fidelium, in fidem augendorum & fovendorum dissidiorum blasphemiarumq; ad fundendam pacem & unitatem veræ fidei Catholicæ, & consutilis tunicæ, hoc est Ecclesiæ Iesu Christi & his & alijs causis uti antea nunquam Ordo Ecclesiasticus, nec Catholici consensezunt, quinimo omni loco & tempore, tam in Gallia, quam postea in Coronatione Henrici Regis, itemq; post Serenissimi Regis Stephani laudatæ memoriæ Electionem, & in Andreoviensi Conventu & in Coronatione repetendo & commemorando contradicebant, & solenniter protestabantur, ita, ut nunc Sancta Synodus, approbando omnes ejusmodi protestationes, declarat ejusmodi pactum esse contra Deum, paciq; & unitati fidei Christianæ contrarium & perniciosum, de quo coram Deo & Angelis ejus solenniter protestatur, contradicit illudque anathematizat. Si quis autem cujuscunq; Status aut Conditionis prædictum fædus approbare, tueri, defendere aut illi consentire velit, hic authoritate hujus Synodi Sanctæ Spiritualis quidem anathemathizatus declaratur, & ab Officio suspensus, beneficio quoq; privatus esse decernitur, Sæcularis vero Excommunicationis sententiam ipso facto incurrat. Hæc piissimi & zelantissimi Antistites atq; Proceres Orthodoxi illis sæculis de Hæreticis privatis promovendis vel recipiendis. Quid de Principe Hæretico alias in Avis & Protavis, primo Hæreseos fautore, & per Europam Propagatore Solium Regni Poloniæ ambiente, illudq; attibus omnibus falsisq; promissionibus quærente dixisset: Catholicissimi viri illi. Quorum temporibus sicut & posthumis nostraq; ætate impietas tanta nunquam nata iussa fuerat; quandoquidem Iurejurando semper Polonia pravitatem detestabatur hæreticam, figebatq; tabernaculum testimonij in sola unitate, videlicet *Catholicum Romanæ Fidei*, cujus Orthodoxum & Indubitatum quærebat semper conservatorem. Et fuit eis terra subjecta, ideoq; Deus temporibus illis Polonis benedicebat, Regnum ampliabat, subijciebat Gentes, addebat Provincias, Potentiam augebat, inter Nationes immortales Nomini Polono dabat glorias: cum autem hoc sæculo Nostro Catholicus licet Principibus conniventibus & Proceribus faventibus libertas Hæreticis, contra Patrias leges, in aliquibus locis permissa Phana ædificari concessa, & ecce vix in oculis nostris Resp. scissa, tot Provinciæ latissimæ avulsæ sunt, & datæ Svecis, Moschis, Vasallis, Cosacis, Turcis, conamur repetere quod perdidimus, sed non valemus. Iratus est Dominus Salomoni, quod aversa esset mens eius à Domino Deo suo Israel: Dixitq; Dominus *Scindam Regnum tuum, & dabo illud servo Tuo. Quia ædificavit Salomon Phanum Chamos idolo Moab, pro uxoribus ubi addebant thiara, & immolabant Dijs suis.* Semel tantum Boleslaus permisit Prussis, ut à Christiana fide quam admiserant omnes aliqui deficientes, ad pristinas sectas redirent; quid inde secutum sumpserunt, notat Cromerus Lib. 6 Historiæ Polonicæ, *Sublatis animis Prussi, in illum, arma, ejus exercitum fuderunt ac profligarunt magna strage facta Polonæ Nobilitatis, multis præterea calamitatibus afflictatus est Boleslaus, ut illius peccati pœnas persolveret.* Hæc in Polonia Principe absoluto regnante similibus jussis, calamitatibus, bellis, cladibus, hoc sæculo Regnum perimentibus ob abiectum fidei zelum, diminutam Religionis pietatem, præstitumq; contra sancitas Leges Patriæ Hæreticis favorem, remedia sana curarunt inclyti Reipcæ Proceres, & ad augendum Cultum Dei vnitatem firmandam Catholicæ Religionis eradicandos errores perfidiæ, stabiliendamq; in Regno integritatem Romanæ veræ fidei, Sanctas Leges condiderunt; novissimè in Electione Michaëlis Authore & motore piæ memoriæ Nicolao Prazmowski, Archiepiscopo Gnesnensi, utroq; Ordine ex tota Nobilitate assentiente. *Rex Catholicus esto.* Catholicum vtiq; verum & indubitatum more antiquo voluêre Poloni. at quid Catholicum verum? si non nisi veri & Orthodoxi ad Thronum semper assumebantur ex occasione duntaxat condita Lex grassantium, videlicet in Regno Hæreticorum cum Catholicis permixtorum, & in Laribus Patriæ debachantium, ut ad exemplum Regis totus componeretur Polonus Orbis. *Et sicut Rex sic & Grex* Catholicus depulsis, & eliminatis Hæresibus unicus in Repb: Polona constituuntur,

aliter

aliter enim vnitas paci & purgati Catholicismi hoc potest detineri, & conservari potest Reginam quoq; Remp. Catholicam fore & esse debere, sive Natione, sive Vocatione, eadem lege circumscripsit & firmavit Resp. & quidem Sanctissimè. Si enim depravatum cor Salomonis, per mulieres alienigenas, perversumq; & divisum per ipsas illius Regnum, quid non perverterent in Poloniæ his præsertim corruptis temporibus Reginæ aligenienæ Hæreticæ, cum assistentibus ejusdem farinæ famellis, quæ ut serpentes irrepunt (inquit Sanctus Leo.) *blandè capiunt, mollitèr ligant, latentèr occidunt*, de quibus S. Chrysostomus. *Serpentes sunt omnes mulieres Hereticæ, dictæ filiæ serpentis illius, ad quem Deus in Persona Ecclesiæ* dicit *inimicitiam ponam inter te & mulierem*; propter quam sententiam, inter Catholicos & Hæreticos adesse non potest: Potissimum si mulier Calvina in Hæresi obstinatissima, quæ Connubium Principis Catholici, retinendæ Sectæ amore repudiavit, Hæreticumq; ideo maluit, quid inquam cum Catholicis ageret mulier ista in Solio Regni? Professuram asserit Fidem Catholicam, Ejurata Secta Calvinistica (quod ob obstinaciam ejus vix credibile) sed quod quæso motivum? vel quis finis esset ejusmodi vocationis, aut quæ securitas in pertinacinum Hæretica exercendæ pro futura & retinendæ novæ Professionis. Promiserat Helena Imperatrix Moschoviæ Schismatica renuntiare Schismati, & Vnitati adsisci Romanæ Ecclesiæ, copulata autem Matrimonio Poloniarum Regi, ab eo ardentissimis precibus fletibusq; instantissime petijt, pro instruenda Synagoga Schismaticorum; & nisi Meandri pietas obstitisset; in visceribus Regni & in tota Polonia Schisma plantatum & radicatum, iam dudum fuisset. Hæc est fæminarum Schismaticarum multò magis Hæreticarum fides: Exploratum autem habemus omnes, mulierem illam Coronam ambigentem Nostram, Calvinam esse firmissimam, ideoq; cum Principe Bavaro Matrimonium sprevisse, Catholicum quod perfidiæ futuræ si vocationem fingeret, magnificum est argumentum.

RESOLVTIO QVARTA

Ex Ratione & Absurdis consequentibus.

SIt sanè Rex Poloniæ ex Generationibus & Progenie Hæreticus, sit & Reginæ ex Avis & Protavis Calvina, revocet uterq; ejuret Sectas suas propter adipiscendam Coronam Poloniæ, utiq; non æternæ Gloriæ: coniuret futura Conventa Pacta, de profitenda & exercenda fide Catholica atq; immunitate servanda Ecclesiæ hæc faciet Hæreticus sine dubio, apud quem tantum æstimatur Iuramentum, quantum Iumentum: ambitionis, & Solij Regalis obtinendi cupidus, desiderio iurabit & tantum volueritis per se & per alios iurabit Sicut iam die 13. Iulii in Ecclesia Collegiata Sancti Ioannis Varsaviæ ante Venerabile Sacramentum coram Episcopo Vladislaviensi per Ministrum suum Calvinum; quod impiissimum infamosissimum & vix à sæculis auditum inter Catholicos exemplum, inter Nationes execrabile, & Nomini Polono nefandissimum; ut Calvinus pro Luterano super Punctis Catholicis ab Hæretico observandis iuret) iuravit. Quid sequitur inde? ergo in Iuramenti per Ministrum Calvinum facti; vel per Luteranum faciendi. Zelator erit Catholicæ fidei integerrimus, expugnator Hæresum acerrimus, Libertatis Ecclesiasticæ Propagator strenuus. Sed quis Sponsor? quis Propheta? vel cui revelatum est, cum Iuramenti præstiti vel præstandi irrefragabilem & inviolabilem fore cultorem Catholicismi potiùs mori Hæreseos fautorem & Promotorem futurum, cum Deus solus intueatur cor: cum & ex literis Catholicorum in Imperio degentium habeamus pro certo & Indubitato eum Hæreticum huiusq; esse pertinacissimum & publicum elusorem Romanæ fidei, quidquid in contrarium efficient illius. A S. Sedæ fidem Catholicam parum vel nihil curantes, & Spiritualem Statum destruentes supplantare conantes Quis inquam sponsor sui Iuramenti? nonne Principes Catholici electi coniurabant; conventa Pacta aliquos nihilominus in aliquibus, (fide tamen excepta) transgressores vidistis, nonnè contra Serenissimum Defunctum tantorum meritorum Orthodoxorum Principem

clamastis, & vociferastis, eiusq; prolem à Throno exclusistis, quod Conventa Pacta quæ iureiurando, in cæteri servanda promiserat infregisset? quid illi fecistis? quid clamoribus vestris evicistis? ex ordine tamen æqualitatis ille assumptus erat, adeoq; libertatem haud opprimere poterat, nihilominus ad observantiam Pactorum Coniuratorum eundem non adegistis. Et quid Principi Hæretico Potenti & Resoluto dicturi estis. Si iuramenti immemor, ad pristinum reversus vomitum, iura Patriæ infringeret? Hæreticos protegeret, Spirituales contemneret, sicut iam contemptos ab illo Novimus ex Literis Eminentissimi Primatis ad eum nuper datis, si quæ malè tractaret Catholicus, ac libertatem imminuere vellet, quid inquam ei dicturi estis? qui sua & vicinorum suorum Colligatorum Hæreticorum fretus potentiâ; unumquemq; vestrum in particulari & in universum omnes profundere & obruere atq; comprimere facilè poterit.

Sed dato per possibile, quod Iuramenti præstandi de profitenda Catholica fide foret observator, & Nobilitatis paritèr ac Libertatis Polonæ amator eximius: nonne ad amabilem Principem Nobiles concurrent indiscriminatim omnes, in Polonia autem sunt plures Nobiles Hæretici, quorum alij Phanis ædificatis gaudent, alij gauderent ædificandis, sunt & Nobiles Catholici qui in possessionibus suis lege licet obvia, Phana & Synagogas fovent Hæreticorum, non animo (ut illi dicunt) fovente vel promovente Hæresis, sed temporalis gratia emolumenti Quid non facerent Nobiles illi, apud amabilem Principem novum Catholicum & Hæreticum inveteratum. Hæretici quidem Nobiles pro exercitio libero eorum Religijs, Catholici verò pro lucro temporali ab Hæreticis habendo. Primas apud Reguantem peterent gratias, nonne ab eodem hac in parte obtinerent indulgentias. Cum autem in Republica Nostra sicut Nobilitatis sic & Libertatis sit æqualitas, omnibus utique pro lucro temporali ab Hæreticis percipiendo, Synagogas eorum liceret ædificari, hacq; methodo Regnum Catholicum ex Catholico posset facile fieri Hæreticum, Si in Civitatibus, Oppidis, Pagis, ædificarentur turpis lucri gratiâ Synagogæ Hæreticorum, eiusmodi enim, Libertate Polona Principe favente Hæretico, undiquaq; Hæretici invitarentur: Regina quoq; Calvina (inquis) evocabit, Sectam eiurabit, permitto ut possibile, sed quis quoq; Sponsor feminaæ fidelitatis? iurare poterit pro se: non pro alijs, assecuravit quis vel asseverare poterit, iam non conducturam fæmineam assistentes hæreticas, quæ postea initis cum Gente Polona connubijs, eorum amicos ut solent de muliere, mollitèr ligare, atq; pervertere possent, vel ad summum radicatis eiusmodi in Regno Matrimonijs, esset, Prolis in varias Religiones divisio; adeoq; sensim ac sensim Sectarum propagatio & multiplicatio, sicq; ex magna Babylone fieret tamen habitatio Dæmonum, de quo Angelus Apocalypticus: *Exite de illa populus meus, ut ne participes sitis delictorum eius, & de plagis eius ne accipiatis, quia peccata eius pervenerunt usq; ad cælum & recordatus est Dominus iniquitatum eius*: aut ex hac Babylone egredi Catholici debebimus influctuemur; vel si ab ea separari neglexerimus, cum ea flagellabimur; eatenus & peribimus. Agite tamen in Nomine Domini Exercituum Proceres Orthodoxi pro Patrijs legibus, integritate fidei, in qua ablactati & enutriti estis, & duplicate ei duplicia Apoc. 18. Hæreticum foras mittite, date promissum à Deo Patriæ Christianissimum Principem. Confortamini, & Dominus erit Vobiscum.

CONCLVSIO

Cum Responsione ad Obiecta.

NOn nobis iniiciant Iagiellonem ex paganismo assumptum, aut Sigismundum Luterariâ Sectâ infectum, quorum temporibus (ut verum & indubitatum est) illis ipsis cooperantibus Regibus, Religio Catholica crevit, hæreses extirpatæ multæ, in Provinciis uti Lituania, Samogitia, Pomerania, & alibi fides Romana plantata est, non inquam obijciant hoc scioli, nec casus similes asserant emersisse: quod aliquando Respubl. nostra ex Paganis vel

Secta

Sectariis Principibus ad Regni sui vacasset gubernacula. Legant qui nondum didicerunt Historias Polonas, & comperient Iagellonem cum fratribus suis, licet ex Pagano Patre, sed ex Matre Christiana natum, ad eadem in Christiana Religione enutritum, & elevatum tres Legatos ad Rempubl. ante Electionem misisse Suridonem Ducem Borizechum & Hanulonem Capitaneum Vilnensem, qui testati sunt, eum more gessisse Christianorum, licet baptizmate initiatus non fuerit: supra dicti Legati, scribit Cromerus *Lib. 14.* de Rebus gestis Polonicis Iagiellonis præmissis multis, quæ ad amplitudinem Reipubl. Polonæ, & ad incrementum Religionis Christianæ pertinere videbantur, Polonis responderunt, quo ad Religionem Christianam attigeret. Iagiellonem cum cæteris fratribus Christiana Matre natum, jam inde ab ineunte ætate Christiana Religione imbutum, non alienum ab ea gerere animum, quamvis eius mysteriis de more imbutus non sit. Ex quo apertè costat, Iagiellonem fuisse Cathehumenum, sunt autem intra Ecclesiam non extra; sicut & in Historia Orientali legimus. Principes Orientis in adulta ætate Baptismi ritum in usu habuisse; Christianam tamen practicâsse observasse Religionem, ex quibus ad Imperia Orientalis Ecclesiæ assumebantur, nec pro Paganis reputabantur, non tamen his contentis testimoniis Nobiles *Po*loni, quod Christiana Matre Iagello natus & in Christiana Religione educatus fuerit, sed pro maiori habenda fide atque securitate profitendæ per eum atq; amplexandæ Religionis Catholicæ, ipsius Iagiellonis Fratres in pignus fidelitatis illius custodiendos ab eo requisivisse; qui obsidum loco Polonis sic volentibus à Iagiellone dati fuerunt: Vithaudus cum Michaele Duce, & Lubarto fidem suam Regno & Proceribus Regni obstrinxére, & obsidum loco fuêre, *Cromerus l. 15. & Matthias de Miechovia lib. 4. Chron. Polon.*

Sigismundi Tertij exemplum, qui asserunt eum hæreticum à Republica electum, stultè asserunt, vel mente insaniunt, cum ex Historia Polona & Suetica habeamus exploratissimum Sigismundum ab Adolescentia fidem suscepisse Catholicam, & ob invictam constantiam cum nec minis nec precibus flecti potuerat à Patre, ab eodem sequestratum & incarceratum fuisse. Cuius pietate & admirabili zelo permoti piissimi Poloni, unanimi suffragio contradicente nemine propagationem fidei ab eo expectantes, ad solium Regium promoverunt. Hæc erat pietas, hic zelus verus Orthodoxorum Polonorum, qui in Electionibus temporalibus postpositis, Spiritualia proponebant, de augenda & propaganda fide consultabant ferventissimè, Deusq; ideo Patriæ benedicebat, Regnum ampliabat, secus facientes à Sanctis Patriis Legibus vestigiisq; salutaribus Patrum suorum deviantes Pseudo Poloni sperent bella, concussiones, oppressiones, desolationes, clades, ruinas, & mille à Deo maledictiones, quæ si enitare voluerit Polonia, audiat infinitæ veritatis oraculum. Proverb. 22. *Ecce derisor, & exibit cum eo jurgium cessabuntq; causæ & contumeliæ.* Venerabilis Beda interpretatur, *Ecce Hæreticum, & cum libertatem ei ademeris, Catholicæ paci auxilium præstabis.*

Ad Majorem DEI Gloriam.

SAXO PERCVSSIT PHILISTÆVM.

SEV

RESPONSIO THEOLOGICA CRACOVIENSIS,

AD

RESOLVTIONES THEOLOGI VARSAVIENSIS.

Cujus Falsitates & Dogmata depravata.

DETEGVNTVR.

Innocuus Honor

SERENISSIMI REGIS.

AUGUSTI II.

DEFENDITVR & VINDICATVR.

Inclyti Electores eiusdem REGIS Poloniarum, à Censuris Bullæ Cænæ Domini Immunes

DECLARANTVR.

Totaq; Serenissima Respublica Polona à cavendis pestiferis Theologi Varsaviensis Decisionibus.

EXPOSTVLATVR.

In Nomine Domini Amen.

RESPONSIO THEOLOGICA CRACOVIENSIS,

AD

RESOLVTIONEM THEOLOGICAM VARSAVIENSEM,

Super Quæſtione Rempublicam Polonam, & Statum Chriſtianitatis, concernente.

Vtrum Reſpublica Chriſtiana libera habens Ius eligendi Regem poſſit ſibi adſciſcere Principem, non exercentem neq; profitentem actu Religionem Catholicam, adeoq; dubium Catholicum indubitato Principe Orthodoxo poſtpoſito, abſq; Anathematis Cenſuris in Bulla Cænæ Domini? ita inquirit Theologus Varſavienſis.

1 RESponſurus huic Quæſtioni. Præmitto priùs Textum D. Pauli 2dâ *ad Corinthios* Cap. 11. V. 13. *Pſeudo Apoſtoli ſunt operarij ſubdoli, transfigurantes ſe in Apoſtolos Chriſti. Et non mirum: ipſe enim Sathanas transfigurat ſe in Angelum lucis. Non eſt ergo Magnum, ſi Miniſtri eius transfigurentur velut Miniſtri iuſtitiæ.* Hæc Apoſtolus. Porrò modum transfigurationis utriuſq; explicat Dion Carthus: hìc dicens: *Operarii ſubdoli: id eſt: fallaces Miniſtri transfigurantes ſe:* id eſt *ſpeciem* Religionis *aßumunt, ſanctitatem ſimulant, & per exteriorem apparentiam oſtentant ſe, ac ſi eßent veri Apoſtoli.* Modum verò transfigurationis ſathanicæ ita declarat. *Sathanas transfigurat ſe in Angelum lucis: ideſt, in ſimilitudinem Chriſti, Angeli Magni Conſilii: multa quoq; vera & bona ſuggerit, quatenus credatur mißus à Deo, & fallat.* Hucuſq; Dion. Carthuſ.

2. Præallegata doctrina Apoſtolica, necnon Carthuſiana explicatio (ex ipſis meritis Cauſæ) *Reſolutioni Theologicæ Varſavienſi*, ſecundùm proportionem cenſenda eſt convenire. Equidem Imo. *Reſolutio Theologica Varſavienſis*, primo ſtatim aſpectu apparet Apoſtolica, quia fidem Chriſtianam zelare videtur, Dubiumq; Catholicum excludit à Regno Catholico. 2do. Eadem *Reſolutio* ſuum Reſolutorem oſtentat Miniſtrum Iuſtitiæ, quia nihil iuſtiùs deferre Sceptrum indubitato Principi Orthodoxo, non verò dubio Catholico. 3tio. Speciem Religionis aſſumit, quia pro Cultu SacroSanctæ Euchariſtiæ coram Calvino neqùaquam exponendæ, in quarta Reſolutione ferventèr perorat. 4. Sanctitatem nec ſimulat, quia pro Sanctis Sanctæ Eccleſiæ legibus à Summorum Pontificum Canonibus audacter (prout decet) loquitur. 5. Exteriori apparentiâ caret, quia ad Principes extraneos nullum intereſſe iudicatur habere. 6. Multa vera ſuggerit; nimirum, *in Prima Reſolutione*, Hæreticos non debere tollerari,

inter

inter Reſpublicas Catholicas ; *In ſecunda Reſolutione* affirmat , & benè, Fautores Hæreticorum Anathemati eſſe ſubiectos. *In Tertia Reſolutione* veraciter aſſerit, Rempublicam Polonam fulminaſſe Edicta , adverſùs omnem Hæreticam impietatem , & Regem Catholicum ſibi firmaſſe immobilitèr, idq; Lege Publicâ magis in cordibus, quàm in codice exarata. *In Quarta Reſolutione* eruit conſequentias timoris plenas, de non ſervanda iurata fide Principis. In *quinta* tandem ponit *Concluſionem*, contrarias ſolvendo Obiectiones. Certè multa vera & bona affert iſte *Reſolutor Varſavienſis* : quæ omnia meliora forent, ſi à Deo fuiſſet miſſus Apoſtolus ad Rempublicam Polonam ; cui , dum ſuam *Reſolutionem* proponit, adſit Iudex Deus, ſcrutator cordium, an fallere ſimplices animos Polonorum peſtiferis ſubtilitatibus intendat? an verò intrepidè loquatur veritatem ? Proindeq; ut in ipſius *Reſolutione* inveniamus veritatem , ſuppoſitum ipſius fundamentale examinandum eſt, Principaliter, de verbo ad verbum Textum ipſius apponendo.

TEXTUS I. THEOLOGI
VARSAVIENSIS.

Apud omnes conſonum eſt , eum, qui hæreſim dicitur abnegaſſe, & non exercet neq; profitetur actu fidem Câtholicam, Dubium eſſe Catholicum. Corde enim creditur ad Iuſtitiam , ore autem fit Confeſsio ad ſalutem.

3\. RESPONDEO. ad hunc *Textum* ex Doctore S. Divo Thoma Aquinate 2. 2. Qu. 3. Art in Corpore , cum univerſis Theologis ſic ſentiente, hiſce expreſſis. *Præcepta affirmativa non obligant ad ſemper , etſi ſemper obligent : Obligant autem pro loco & tempore, ſecundùm alias circumſtantias debitas, &c. &c. Sic ergo confiteri Fidem non ſemper neq; in quolibet loco eſt de neceſſitate ſalutis.* Hæc S. Thomas. Utinam Theologus Varſavienſis præallegatam perlegiſſet , intellexiſſetq; doctrinam , animadvertiſſet forſitan, Principem Theologorum Catholicorum non ſtare pro ſua Sententia, cum omnibus Univerſitatibus, ejus doctrinæ firmiter inhærentibus. Affirmat quippè Theologus Varſavienſis : *Apud omnes conſonum eſſe Principem & quemcunq; alium fidelem eſſe dubium Catholicum , qui non exercet, neq; profitetur actu fidem Catholicam.* Aſt Doctor Angelicus negat veriſſimè, Principem eſſe Dubium Catholicum , non exercentem neq; profitentem actu fidem Catholicam, in omni loco, & tempore, dum ſcilicet non adeſt obligatio & neceſſitas. Proindeq; *Textus Theologi Varſavienſis* apud Doctorem Sanctum, & univerſalitèr, apud omnes Theologos hanc difficultatem de fide exterius profitenda in Decalogo defingentes, omnino diſſonus eſt veritati & ipſius ſalutis neceſſitati ad ſemper : Unde evidenter ſequitur , Principem non exercentem, neq; profitentem actu fidem Catholicam ad ſemper , indubitatum, certum, immobilemq; eſſe Catholicum.

Impugnatur Secundò *Textus Varſavienſis* ſic ; Iuxta D. Thomam in loco citato, Confiteri fidem, eſt de neceſſitate ſalutis, ſecundùm externam oris & operis profeſſionem, in aliquo loco, & tempore, quando ſcilicet, per dimiſſionem hujus Confeſſionis ſubtraheretur honor debitus DEO, & etiam utilitas proximis impendenda : puta, ſi aliquis interrogatus de fide, taceret : & ex hoc crederetur, vel quod non haberet fidem : vel quod fides nòn eſſet vera : vel alij per ejus taciturnitatem averterentur à fide. In hujuſmodi enim Caſibus Confeſſio fidei eſt de neceſſitate ſalutis. Et hæc eſt genuina Thomiſtica , imò Catholica Sententia , de neceſſitate fidei exteriùs profitendæ.

4. Stemus hìc cum *Theologo Varsaviensi*, & fusiûs opportunitatem, obligationem, necessitatemq;, fidei exteriùs manifestandæ videamus. Ordinariè Theologi ponunt subsequentes Casus fidei exterius Confitendæ.

Primus est, quando quis Ecclesiæ Corpori aggregatur, & veluti inseritur; quod in nova lege fit per Baptismum.

Secundus Casus est, & necessitas in articulo mortis, si pro tunc homo est rationis Compos.

Tertius Casus & Obligatio est, Juxta Trident. Sess. 24. Cap. 12. de Reform. & Sess. 25. Cap. 2. & Pius V. motu proprio, qui incipit. *In Sacrosancta*: Pro his qui promoventur ad beneficia curam animarum habentia, & ad Canonicatus, & ad Cathedras Vniversitatum. Hosce tres Casus, tanquam necessarios, non potest *Theologus Varsauiensis* objicere SERENISSIMO PRINCIPI REGI POLONIÆ ELECTO: *Non primum*; quia in Confessione Sanctissimæ TRINITATIS juxta præscriptam à à JESU CHRISTO formam Baptizatus est. *Non secundum*: quia nos omnes longissimam, Orthodoxam, triumphalius pro CRVCE CHRISTI exornatam meritis, REGI Serenissimo apprecamur, & à Divina Misericordia humilitèr efflagitamus vitam. *Non tertium*: quia Imminens Regalis Coronatio, non est ad beneficia Ecclesiastica, aut Vniversitatum Cathedras promotio. Iam ergo evidens est SERENISSIMVM REGEM ELECTVM ex parte Proprij Oris, needum habuisse opportunitatem, & necessitatem exteriùs fidei profitendæ.

5. *Quartus tandem Casus est*, Ratione Charitatis *interdum* ad Confessionem exteriorem Fidei obligantis: *v. g.* Quando aliquis videt alios ab hæreticis depravari, nisi ipse fidem tueatur, aut profiteatur; tunc enim ex præcepto illo, quo DEVS unicuiq; mandavit curam habere de proximo, tenetur eam profiteri exteriùs: prout docet D. Thomas in præallegata superiùs Quæstione in Responsione ad primũ, depravantibus enim hæreticis fideles, instat protunc Manifestũ periculũ fidei evertendæ.

Nec quoq; hunc Casum *Theologus Varsaviensis* opponere potest SERENISSIMO REGI. Adferrat vel unicum saltim exemplum, quòd SERENISSIMVS AVGVSTVS II. viderit à suis subditis hæreticis aliquos depravari fideles: si allegabit Apostatas profugos: tales priùs suâ perversâ voluntate sunt facti Heretici, antequam adirent, audirentq; Hereticos, sibi prædicantes. Si ipsam reprimendam hereticorum audaciam Causabitur; hoc sanè admitteret Doctor Angelicus, si Confessio fidei manifesta, (in Resp. ad 3.) & utilitatem possit afferre pro illo tunc, & turbatio publica non solùm fidelium, verùm etiamipsorummet infidelium abesse. Et quoniam prudentissimus Orthodoxus Princeps, ex suæ fidei manifestatione animadvertit non nisi cedes contra fideles exercendas, rebellionem contra Principem exoriundam, in toto Imperio Civilis belli tumultus gravissimos accendendos, cæteraq; inconvenientia subsecutura; ideoq; non tenebatur huc usq;, Sanctam Fidem Catholicam intra Dominium suum propalare. Ergo deficiente obligatione, opportunitate, & necessitate, exercendi, & actualitèr profitendi fidem exteriùs, post abjuratam hæresim, firmiter, immobiliter, substantialiter, Erat, Est, Eritq; Divinâ Cooperante gratiâ per longissimum subsequentis vitæ decursum Catholicus indubitatus, usq; ad visionis beatæ felicitatem.

6. *Quintus adhuc Casus & necessitas exteriùs Confitendæ fidei, est.* Conservatio honoris Divini. Honor autem Divinus exponeretur periculo; si interrogatus de Fide taceret; unde regulariter loquendo (*vide Gonethum Disp. 7. de actu exteriore fidei Art. 2.*) Interrogatio facta tempore persecutionis à Tyrannis, inducit obligationem profitendæ exteriùs fidei, ne per ipsius taciturnitatem honor Divinus evacuetur. SERENISSIMVS REX Noster Orthodoxus AVGVSTVS II. omnino est, fuitq; extra talem Casum. Ergo non habet etiam in quinto Casu necessitatem & obligationem profitendæ exteriùs fidei Catholicæ.

7. Forsan *Theologus Varsaviensis* posset facere instantiam ex parte subditorum hæreticorum Interrogantium; sed hanc instantiam præoccupavit & solvit Eminentissimus Cardinalis IOANNES de LVGO, *Disput.* 14. *Sect.* 2. Num. 28. De fide. Hæc scribens. *Faciliùs silentium potest excusari, quando interrogaris ab homine privato, cui poteris respondere*; Quid ad te? aut quæ tibi hæc potestas examinandi meam fidem?

Quibus

Quibus verbis magis indicas contemptum Personæ interrogantis, quàm fidei defectum. Hæc Eminentissimus. Sed ecce contra Eminentissimum, & Doctissimum Theologum Cardinalem, oppositum docet *Theologus Varsaviensis*, dum absolutè & sine ulla distinctione: (quam Sancti Patres universaliter adhibent) affirmat *Principem non exercentem, nec profitentem, voce externa Fidem Catholicam esse Dubium Catholicum.*

8. *Sextus Casus profitendi Fidem Catholicam exteriùs est*: quando Actum aliquem Religionis debitè & ut oportet exercere non possumus, nisi verbis aut signis ipsam fidem profiteamur. Nunc ergo jam sumus in Statu Obligante ad externam Fidei Catholicæ professionem. SERENISSIMUS PRINCEPS Electus REX, proximè est Coronandus, & Sacro Vngendus Chrismate. Vnctio hæc, jam à Serenissimo solenniter facta prærequirit externam fidei professionem, ut tantò religiosiùs percipiatur, quantò augustiùs in se continet donum: quod Petrus Blezensis Epistola 10. sic explicat: *Magna* (inquit:) *est efficacia huius Sacramenti: Nam de David postquam à Samuele unctus est*, (*Scriptura testatur*,) *quod directus est Spiritus Domini* (ecce donum Vnctionis Sacræ), *in David, à die illa, & in reliquum. Saul quoq; die illâ, quâ Olei lenticulâ à Samuele perfusus est, mutatus est in Virum alterum, & insiliente in eum Spiritu Domini, cùm accessisset ad Cuneum Prophetarum, cum eis prophetare incepit.* Hucusq; Blesensis. O felicem tanti Principis diem Coronationis! quam supremis desiderijs omnes Iusti, omnes fideles, omnes filiali corde, Rempublicam Polonam diligentes expectamus, & exoramus. Hæc dies dabit nobis AVGUSTUM Patrem Patriæ, jam Augusta Liberalitate probatū, expertum, manifestum: Hæc dies AQVILÆ Sarmaticæ dabit cor AVGUSTI validissimum, ut infirma Patria reviviscens, ad pristinam redeat sanitatem. Hæc dies pluet de cælo *Saxum*, quo Ferreæ Portæ Otthomanicæ conterentur; *Saxo*, Philistæus Gigas Constantinopolitanus percutietur; *Saxo*, Columna pro Gloria Crucis CHRISTI erigetur triumphalis: Totaq; Polonia abundantissimè hauriet Oleum de Saxo Durissimo, hostibus, sed dulcissimo Civibus: sed pro nunc obsequentioris affectûs sistamus Stylum, & ad *Theologum Varsaviensem* redeamus.

9. Producat quæso *Theologus Varsaviensis* (ne solus sapere videatur) vel unum Theologum, qui doceat externam fidei Confessionem non semper & ubiq; manifestatā, destruere Certum Catholicum, & ex Certo Catholico reddere dubium Catholicum. Nullum profectò monstrabit, quia apud omnes Consonum est, sive eum qui ab infantia Baptismi fide receptâ, à peste hæretica alienus extitit semper; sive eum, qui peste hâc diaboli fraude infectus, & jam Gratiâ Christi sanatus, stabilis factus est Catholicus, dum Vterq; non exercent, neq; profitentur actu fidem Catholicam, cessante Præcepti Affirmativi Obligatione, & Necessitate. Apud omnes (inquam) Consonum est, quod uterq; istorum sit Certus, stabilis, & indubitatus Catholicus.

10. Multa quoq; Sanctorum exempla adsunt, etiam Pastorum, & Præsulum Sanctissimorum, qui non semper fidem profitebantur exteriùs, salubriter per suam fugam, aut per salutarem laudabilemq; taciturnitatem (juxta illud Matth. 7. *Nolite Sanctum dare canibus*) Consulendo fidei Conservationi; idipsum D. Cypriano affirmante. *Qui interim cedit, non fidem negat, sed tempus expectat.* Manifestum hujus rei adducit exemplum Eminentissimus Cardinalis Cajetanus, in 2. 2. Qu. 3. Art. 2. hæc scribens: *Beatus Sebastianus quando erat occultè Christianus, sciebat, quod alij credebant eum non esse Christianum, & non curans de hoc ad tempus, propter bonum finem non peccavit.* Hæc S. Ecclesiæ Princeps Purpuratus; ex quo hanc subsumamus paritatem. 1. Sanctus Sebastianus erat occultus Catholicus: & Noster Serenissimus erat occultus Catholicus. 2. Sanctus Sebastianus sciebat quod alij credebant eum non esse Christianum (& sermo hîc procedit de infideli positivè, seu de non Christiano fidem Catholicam non exercente actu, imò de non Christiano, qui à Paganis reputabatur pro Pagano:) Et Serenissimus sciebat quod alij credebant eum non esse Christianum Apostolicum, & Romanū Summo Pontifici obedientem. 3. S. Sebastianus non curavit infidelium credulitatem falsam, de se conceptam: & Serenissimus non curavit falsam de se Hæreticorum existimationem. 4. S. Sebastianus occultus Christianus erat propter bonum finem, nimirùm propter Conservationem fidei, &

ideò non peccavit occultando fidem: Et Serenissimus occultus Catholicus erat propter bonum finem, & ideò non peccavit occultando fidem.

11. Si quæris bonum finem in Serenissimo. Principalis est, exaltatio & Promotio Sanctæ fidei: suo exemplo aliorum Principum attractio ad Ovile Christi, juxta dandam opportunitatem: suavis subditorum allicientia ad gremium Ecclesiæ Romanæ: suæ corporalis salutis Orbi Christiano contra Turcas persummè necessaria conservatio: tumultuum periculosiorum præventio: (& juxta mentem D. Pauli 1. ad Corinth. Cap: 7. ℣. 14.) Serenissimæ Consortis, (de qua benè speramus per DEI misericordiam) propè diem futura per Serenissimum fidelem Maritum Sanctificatio. Alios altiores fines in thesauris Divinæ Sapientiæ, ac providentiæ perscrutari pertimescimus.

Quærant nunc Universi & singuli, à *Theologo Varsaviense*, quid nam dicturus sit, ad allatam paritatem de utroque. Omnino necessarium est, aut utrumq; condemnare, aut utrumq; à damnatione Dubij Catholici absolvere. Sed tempus est redire ad immediatam Textûs *Varsaviensis* Continuationem.

TEXTUS II. THEOLOGI VARSAVIENSIS.

Dubius Catholicus pro non Catholico habetur, quia dubius Catholicus non est indubitatus Catholicus, adeóq; nec verus Catholicus.

12 RESPONDEO Ad hunc Textum directè contra *Theologum Varsaviensem* ex ejus verbis sic argumentando. Dubius *Theologus Varsaviensis* non pro Theologo habetur, quia Dubius *Theologus Varsaviensis*, non est indubitatus Theologus, adeóq; nec Verus Theologus. Motivum dubitandi de ejus *Theologaturæ* est in ipso singularis audacia impugnans veritatem dogmaticam, quam universitas Nobilissimorum Theologorum docet, defendit, & approbat. Sed his omissis retorsionibus solidiora argumenta proponenda sunt contra ipsum: Itaque.

13. RESPONDEO *2do* Ad *Textum* ex parte subjecti dubitantis, sic formando Argumentum. Dubius Catholicus: aut est in se intrinsecè, & in suo intellectu Dubius; aut est, extrinsecè, & in alieno intellectu Dubius.

Serenissimus Noster non est Dubius Catholicus in se, & intrinsecè, seu in suo intellectu. Quia ex dono speciali supernaturali Anathematizavit omnem hæresim, condemnavit omnem errorem fidei Catholicæ mediatè, & immediatè oppositum, Corde immobili adhæsit, & adhæret firmiter, persanctè, & inviolabiliter Universis Articulis fidei, prout ab una Sancta Ecclesia Catholica proponuntur, & explicantur; & *quod corde credidit ad iustitiam, hoc ore Confessus est, & confitetur ad salutem, semper*, ubi necessitas expostulat præscripta, à Sanctis Patribus, Orthodoxisq; Theologis: ac proinde Serenissimus non Dubius, sed Indubitatus est Catholicus.

14. *Item*. Dubius in fide, intrinsecè & ex parte sui intellectûs dicitur ille, qui judicat, non esse omnino certum id, quod fides dictat: etsi in hoc firmus sit, Hæreticus est. Legatur Sapientissimus *Ferre* Hispanus Tractatu 2do, *de fidei Oppositis Vitiis*, Qu. 14. § 2do per totum. Et *Gelualdus* de Primo Præcepto Decalogi cap. 4. Num. 10. ait. Dubium in fide tunc esse existimandum dubium Hæreticum, quando deliberatè, & scienter vult de rebus fidei sibi sufficienter propositis dubitare. Idem Vniversaliter docent Theologi.

Theologus Varsaviensis in tota sua Resolutione asserit Serenissimum Dubium in fide. Vnde quæso ipsi constat, & quo ex motivo intrinseco, quòd aliquando in intellectu Serenissimi adfuerit intrinsecũ, deliberatumq; judiciũ, de rebus fidei fluctuans? Cum tale intrinsecum judicium nemini revelatum, sit soli DEO Notum. Doceat nos *Theologus Varsaviensis*, vel de Revelatione istius judicij sibi particularitèr facta: exponemus ipsam ad examen coram Tribunali S. Inquisitionis: sciemusq; quis locutus fuerit: An *Prophetes* (3. Reg. 13.) *De Bethel Seductor*? An *Propheta, Vir Dei in sermone Domini*?

15.

15. Enimverò Noster SERENISSIMVS REX, Vir Bellator ab adolescentia sua, Arcana fidei non scrutabatur reflexè, nec scrutatur: Verùm prout erant sibi proposita, sic cum lacte Materno hausit eadem parvulus, & ambulabat ut parvulus. Sed factus Vir, præcinxit se Virtute fidei Catholicæ, sumpsit Scutum fidei, induit loricam justitiæ, induit omnem armaturam DEI, AVGVSTVS Miles CHRISTI, simpliciq; Corde credidit, & credit, quidquid Sancta Romana Ecclesia credit. Cum ergo sit fidelis Miles CHRISTI, & nunc Datus Antemurale fidei Catholicæ, bella Domini tractare cogitat pro fide Catholica, non verò de fide discursus formare: extra vaginam, gladium Regalem in manibus contra Lunam Ottomanicam mavult perpetuò ad defensionem fidei portare, non verò, intrà intellectum secum decertare. *Ignorant fluctuare Saxa; rident petræ ventorum impulsus, nec Adamas quatitur ictu.*

16. Appositè *Prosper Fagnini* in prima parte Primi decretalium fol: 5. ex D. Thoma Aquinate adfert textum pro Nostro Serenissimo militantem, scribens: *Non imputatur laicis si non inueniantur pertinaciter peruersæ doctrinæ adhærere, sed in talibus ex simplicitate deficiunt.* Serenissimus itaq; Noster peruersæ doctrinæ nunquam adhæsit pertinaciter: miles semper fuit, arma tractauit, & defectûs fidei, qui in ipso fuit, ex simplicitate fuit. Quod si me interrogas, unde sciam probabiliter, quòd Rex Electus pertinaciter non adhærebat doctrinæ perversæ? Respodeo. Scio ex verbis Christi dicentis. *Ex fructibus eorum cognoscetis eos.* Scio ex Statu militum qui ex sua natura de *armis* non uerò de *articulis* fortissimè disputant. Scio ex Celsissimo Principe Episcopo Iaworiense suo Gloriosissimo Consanguineo, cuius admonitionibus salutiferis dulciter assentiebatur & parebat Serenissimus. Scio ex profugis Apostatis quos sibi præsentatos Serenissimus examinabat de fide, & fugam ipsorum vituperabat grauiter. Scio ex intima & pia affectione erga Sanctam Romanam Ecclesiam, erga Inuictissimum Imperatorem, in cuius persona sacri belli Augustus Generalissimus fidei Catholicæ hostes gladio suo iugulabat: Scio ex rationibus pro Serenissimo iam allegatis indubitato Orthodoxo: ac proinde manifestissimum est, quòd Serenissimus Noster non sit in se intrinsecè & in suo intellectu Regali, dubius Catholicus. Et hæc quoad primam partem rationis secundæ, sunt dicta.

17. Quoad secundam partem Disiunctiuæ, nimirum, *an Serenissimus sit extrinsecè & in intellectu Theologi Varsauiensis Dubius Catholicus!* restat uidendum. Probo ergo etiam in intellectu *Theologi Varsauiensis* Serenissimum Regem non posse esse extrinsecè Dubium Catholicum. *Sic.* Intellectus in Principio aliquo dubitat de aliquo, vel circa aliquid, quando habet rationes ad vtramquè partem æqualiter mouentes, ita quòd non inclinatur ad hoc, quàm ad illud notabiliter. Sylvester V. *Dubium* & Cardinalis Paleottus de Sacr: Consist: Consult: P. 4. Q 4 ℣. *& tamen* ait. Aliquàndo rationes vtrinquè æquales sese offerunt, ita vt animus non magis in vnam, quàm in alteram, inclinet partem, & tunc oritur propriè dubitatio. Hæc ibi: Mirum sanè est, quod in intellectu *Theologi Varsauiensis* pro obiecto Dubio, sit Serenissimus Dubius Catholicus; & tamen ex Dubio Catholico infert vnam determinatè, scilicet non esse verum Catholicum. Iste modus argumentandi incipiendo ab ipso Aristotele est vniuersis scholasticis inauditus. Omnes docent, quod Dubitans, non inclinetur ad hoc magis quàm ad aliud ob æqualitatem rationum pro vtraquè parte æqualiter mouentium. Et tamen *Theologus Varsaviensis* ex principio Dubio inclinatus ad vnam partem, infert Conclusionem determinatam: ideòquè aut Dubium eius est irrationabile, (quod concedimus) aut naturam Dubiorum non intelligit Scholasticè, prout intelligunt Theologi. Scholasticè locutus fuisset *Theologus Varsaviensis*, si affirmasset sese *opinari*: nam *Dubitare*, est intellectum neutripartium adhærere, iam verò *opinari*, est quando intellectus iam fert iudicium & adhæret vni ex partibus contradictionis, cum sola formidine: sicuti docet D. Thomas de veritate *Quæstione* 13. A I. Ergo quia *Theologus Varsauiensis* in suo Intellectu tantùm, habet Dubium, Serenissimum esse Dubium Catholicum; ideoquè suo intellectu non debet esse inclinatus ad hoc quòd affirmet Esse verùm, vel non verum Catholicum. Iam autem *Theologus Varsaviensis*

ensis perpetuus est in isto modo argumentandi iuxta verba ipsius: *Princeps actu non exercens neque profitens Religionem Catholicam, adeoque Dubius Catholicus, qui pro Hæretico reputatur* in quibus verbis sic vniversalitèr argumentatur. *Princeps, non est actu exercens, & profitens Religionem Catholicam. Ergo est Dubius Catholicus. Ergo est pro Hæretico reputandus.* Sanè ob talem modum argumentandi *Theologus* Varsa*viensis Optimus* fit, Dialecticus *pessimus.* Pono exemplum ad hominem sic. *Theologus* Varsaviensis actu non exercens neque profitens speculationem Theologicam adeoquè *Dubius* Theologus, qui pro *Pseudo Theologo* reputatur. Ex hoc contextu ad Stylum *Theologi* Varsaviensis formato, istæ habentur Consequentiæ *Theologus Varsaviensis* non est actu exercens & profitens Speculationem Theologicam. Ergo est *Dubius* Theologus. Ergo est pro Pseudo *Theologo* reputandus, vtrobiq; sunt pessimæ Consequentiæ: patet in Materia nostra, imo. quia, fit argumentum *à non Causa* prout *à Causa*: non enim exterior fidei Confessio (deficiente obligatione, loco, tempore,) minimè manifestata, est Causa Dubij Catholici: nec ex Dubio Catholico (formaliter loquendo de Dubio) tanquam *ex Causa* potest inferri Hæreticus reputatus, vt suprà proximè diximus. 2do. patet, quia fit argumentum à Terminis finitis, ad Terminos Infinitos, inconsequentes & etiam extra uagantes: qui Modus argumentandi a Dialecticis est explosus. 3tio. patet: quia à Dubio formali non potest fieri consequentia ad vnam determinatam, & tamen apud Theologum Varsaviensem valet iste modus argumentandi: sed forsan *oblitus* est *Dialectices.* Ego salubriùs optarem vt oblitus fuisset *Dialectices* non autem *Veritatis.* Sed tempus iterum ad Continuationem *Textus* Varsaviensis recurrere.

TEXTVS III. THEOLOGI VARSAVIENSIS.

Sicut quando dubitatur, an aliquid sit Consecratum vel Baptizatum, pro non consecrato, nec pro Baptizato habetur, vt habetur Cap. veniens. *De Presbyteris & non Baptizatis.*

18 RESPONDEO. *Theologum Varsaviensem* in alleganda doctrina Canonis malâ fide processisse. Quotquot in Orbe sunt Iuris Canonici Doctores, legant, relegant, volvant, revolvant, prædictum Canonem, & non invenient in eodem hanc Doctrinam (etiam nec implicitè) à *Theologo Varsaviense* productam. Sufficiat pro mille aliis Clarissimus Prosper Fagnini, super Cap. veniens; ita scribendo. Summa huius Decretalis summari sic potest, Non Baptizatus ordinari non potest, & si defactò ordinetur non recipit ordinis characterem, licet credatur Baptizatus. En *Fagniana* explicatio Textûs non est de dubio Baptizato. An scilicet, sit Presbyter Baptizatus. Sed de Baptizato, qui creditur esse Baptizatus, & de factò non est Baptizatus. Iam autem Dubitare, & Credere sunt actus distinctissimi. Ergo *Theologus Varsaviedsis* ex hoc Cap. *Veniens.* malè infert istam; Quando dubitatur, an aliquid sit Consecratum vel Baptizatum? pro non Consecrato. nec pro Baptizato habetur. Debuit inferre istam; quod de facto non est Consecratum pro non Consecrato habetur: sicut, quod de facto non est Baptizatum pro non Badtizato affirmatur.

19. Clarius eundem *Textum*, idemmet *Fagnini* in prima parte Primi Decretalium de Constit. cap. *Ne innitaris.* num. 245 & cap. *Veniens.* adducit Articulum in quo inquiritur, *An ordinatus ante Baptismum receperit Oudinis Characterem?* Et respondet Pontifex. In hoc dubitabili casu quod tutiùs est sequentes, mandamus, quatenus ipsum per singulos Ordines usq; ad Sacerdotium promovere procures. Ergo Summus Pontifex ob exhibitas sibi priùs certissimas informationes supponit certò Presbyterum non fuisse Baptizatum. Ergo dum dubitatur, an certò non Baptizatus, receperit Ordinis Characterem? Respondet Summus Pontifex ad Dubium Propositum, quod talis non Baptizatus non receperit Characterem Ordinis; ideoq; priùs est Baptizandus, & iterum Ordinandus per singu-

singulos Ordines usq; ad Sacerdotium. Addiscat hic *Theologus Varsaviensis* istam veritatem, Quando dubitatur, an non Baptizatus Sacerdos receperit Ordinis Characterem, talis pro non Sacerdote, seu pro non Ordinato legitimè & validè, nec pro insignito Charactere Ordinis habetur. Porro iuxta *Textum* præinsertum, *Theologus Varsaviensis* faciat de sua Persona hunc *Textum* Reflexum, sic. Quando dubitatur *An Theologus Varsaviensis sit Doctor Sorbonicus, pro non Doctore Sorbonico est habendus*: antequam *Textum* reflexum solvat, adeat Illustrissimum Augustinum Barbosam, Tract. 2. l 3 Tit. 43. Et in eodem etiam Cap. *Veniens*. intelligere procuret sensum allegatum.

20. Sed quid ad nos ista? dubitet, quantum vult & prout vult *Theologus Varsaviensis*. De Orthodoxa fide Serenissimi Regis AVGVSTI II, non dubitat Supremus Pastor Ecclesiæ & Iesu Christi Vicarius: non dubitat Augustissimus Imperator: Non dubitat Eminentissimorum Patrum Collegium Purpuratum; Non dubitant Serenissimi Con: Electorales Sacri Romani Imperij: Non dubitant eiusdem Sacri Imperij ArchiPræsules, & Præsules Celsissimi à Celsissimo Principe Illustrissimo, ac Reverendissimo Episcopo Iavoriensi de Fide Orthodoxa AVGVSTI II. Regis informati. Non dubitant Regni Poloniæ, sanioris, majoris partis Proceres ac Principes utriusq; Status. Et tamen adhuc dubitat *Theologus Varsaviensis*. Dubitant & alij, quos suo dubio pestifero infecit (*Nunquid* 3 Rom ℣. 3] *Incredulitas ipsorum, fidem Dei evacuabit? Absit.* S. Thomas ad locum præfatum, istam *incredulitatem*, & *infidelitatem* vocat *mendacium*, dum dicit: *Mendacium hominis sive infidelitas veritati non adhærens, Dei veritatem sive Fidem non evacuat.* Hæc ibi: Serenissimus noster Fide Catholicâ verax est: *Theologus Varsaviensis Mendax est.* Iterum *Textus*,

TEXTVS IV. THEOLOGI VARSAVIENSIS.

Signa veri & non dubitati Catholicismi est exercitium & Professio externa fidei: vt habetur apud Matthæum. Qui me Confessus fuerit, coram hominibus, confitebor, & ego eum coram Patre meo, qui in cælis est. qui autem negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum, coram Patre meo, qui in cælis est.

21 RESPONDEO. Ad præsentem *Textum* prout jam supra habetur; nimirum, Exercitium & Professionem externam fidei esse verum & indubitatum signum Catholicismi: sed in Casibus & Statibus contra *Textum primum* enumeratis, Num. 4. 5. 6 ubi scilicet adest necessitas & obligatio iuxta loci, temporis, aliarumq; Circumstantiarum exigentium. Extra hos casus (ait Doctissimus Porrecta in 2. 2. Q 3 A. 3. 2.) vel si qui sunt alij necessitatis, *perfectionis est*, quod homo persecutoribus se offerat, quando incumbit periculum fidei; sed quod comprehensus non neget, hoc *necessitatis est*: Ita Porr. Sciat profectò *Theologus Varsaviensis* Serenissimo Nostro non defuturam pro Fide Catholica *Perfectionis* occasionem. Incumbit Regno Poloniæ periculum fidei ab Immanissimo Byzontino Dracone. Primus tanto offerens sese discrimini, est Serenissimus AVGVSTVS: sed triumphabit feliciter Victor Gloriosus, & hâc coronâ Regni, (quam Otto Imperator Polonis dedit) Coronatus, Othomanicum evertet Imperium.

Legat ergo *Theologus Varsaviensis* sinceriori oculo, fidem Catholicam sibi vendicasse in Serenissimo AVGVSTO, totum illud, quiquid ad necessitatis obligationem, quidquid ad perfectionis decorem pertinere judicatur. Non iam *Theologus Varsaviensis* illud suum à principio positum repetat; *Apud omnes*: Quia dum dicit *Omnes*, decipit omnes, qui ignorant distinguere inter obligationem Præceptorum Affirmativorum & Negativorum.

22. Hoc totum, quod de externa fidei Professione non obligante *ad semper*, dicimus & scribimus, ex instructione Iesu Christi habemus donatum. Præcepit Dominus noster Confessionem externam fidei, coram hominibus; sed tantùm in

casu *Necessitatis* & *Obligationis*. Et quis iste *Necessitatis* casus? Ecce ille præmissus, apud D. Matthæum, eodĕmet Cap. 10. num: 17. *Tradent vos in Concilijs & in Synagogis suis flagellabunt vos, & ad Præsides, & ad Reges ducemini propter me, in testimonium illis; & Gentibus.* Ergo in Conciliis, in Synagogis, interrogatus à Præside à Rege, habet campum *Necessitatis* fateri fidem Catholicam externa voce, & exterinis operibus. Hoc est dogma Fidei. quod & in nobis, *expleri* inter Tyrannos desideramus per misericordiam Dei. Iam verò hoc deficieute militiæ Catholicæ campo, deficit simul obligatio externæ Professionis.

23. Non erubescat *Theologus Varsaviensis* fateri, an in ipso reperiatur, hoc indubitatum signum externæ professionis *ad semper*? notum est Doctis, quod *Theologus Varsaviensis*, disputet subtilitèr de omnium scientiarum Obiectis, de Distinctionum formalitatibus, de causis existentiæ creatæ, in supposito; etiam manducat, bibit, dormit ut animal. Estne protunc in exercitio & actuali professione externæ fidei? profectò minimè. Ergo vel in ipso sensu percipit, & probat in seipso externam fidei Professionem non obligare *ad semper* etsi semper obliget. Ac proinde ipse *Theologus Varsaviensis* non semper confitetur Christum coram hominibus. Quidquid in sui favorem dicet, totum cædet in nostræ doctrinæ approbationem. Sed iam hunc *Textus 4ti* Discursum concludat Eminentissimus Cardinalis Caietanus supra memoratum Præceptum à Salvatore nostro datum, explicans sic. *Non sufficit Christo interna fides, aut internus amor, nisi cum opus fuerit, adsit exterior Confessio Fidei & Factorum.*

24. Sed ad enervandam fundamentalitèr omnem difficultatem, si urgeret adhuc *Theologus Varsaviensis* de Præcepto Negativo externæ Confessionis: hoc enim Præceptum Negativum est, de nunquam exteriùs abneganda fide, & nihil unquam agendo exteriùs, quod fidei repugnet. Ergo, quia præceptum Negativum obligat semper, & pro semper, ideoq; non exercens, neq; profitens actu, fidem Catholicam, adhuc dubius erit Catholicus.

RESPONDEO. Negando Consequentiam. Conservat Serenissimus Noster corde immaculato susceptam fidem Catholicam: hanc in Sponsam Virginem accepit, eandem exteriùs nunquam negabit: Negativi Præcepti perpetuò externam profert Confessionem, dum omne amputat malum discordans a fidei bonitate.

TEXTVS V. THEOLOGI VARSAVIENSIS.

Ex quo deducitur apertè, verum & indubitatum Catholici judicium, non aliud esse, quàm Professionem externam Fidei; cùm Ecclesia de occultis non iudicet.

25 RESPONSIO ad hunc quoq; Textum jam in Superioribus est declarata. Hoc verò quod addit: *Ecclesia de occultis non iudicat*; certissimum est. Forsan *Theologus Varsaviensis*, ne remorsum conscientiæ pateretur, sentit Serenissimum Regem intra suum Principatum extitisse occultum Catholicum. Si ita saltim sentit, vir probus est *Ioann: 19* Ioseph ab Arimathæa Discipulus fuit Iesu, sed occultus, propter metum Iudæorum. *Quod Discipulus fuit* (inquit Beatus Albertus Magnus ibidem) *hoc fuit laudabile: quod non confitebatur publicè, hoc fuit infirmitatis, non peccati.* Ergo quoq; in Serenissimo Rege, laudabile fuit extitisse occultum Discipulum S. Romanæ Ecclesiæ; & publicè non Confiteri propter metum Hæreticorum insidiantium, non fuit peccati. Certè *Theologus Varsaviensis* quàm longè distat à sensu B. Alberti Magni. Iste Beatus, Rattisbonensis Episcopus, in Discipulo occulto nullam agnoscit culpam. Ille *Theologus Varsaviensis* in occulto si non videt culpam, cur gravissimam ab Innocente Serenissimo exigit pœnam privationis regni? sciret sanè S. Gregorij Decret. L. 1. Tit. 2. Cap. 2. Pontificiam Propositionem. *Rem quæ culpâ caret, in damnum vocari non convenit.*

TEXTVS

TEXTUS VI. THEOLOGI VARSAVIENSIS.

Consequentèr non exercens neq; profitens Religionem Catholicam pro Hæretico reputandus.

26. RESPONSIO eadem non est reiteranda: Patet supra Num. *3.* usq; ad 11. & Num. 20. & in consequentibus. Solûm addo. Non exercens Religionem Catholicam tempore necessitatis & obligationis, interrogatus à Concilijs, Tyrannis, Regibus, Præsidibus, & externa voce non profitens Fidem Catholicam, fit, aut Idolatra, si coram Paganis: aut Hæreticus, si coram Hæreticis; aut Iudæus, si coram Iudæis; negat fidem transeundo ad sectam Interrogantium Infidelium Tyrannorum; non enim dantur in Generali, aliæ plures species infidelitatis, nisi istæ *Tres*, Paganismus, Iudaismus, & Hæreticismus.

Hucusq; de verbo ad verbum recitatus est *Textus Theologi Varsaviensis*, & Responsionibus Orthodoxorum Theologorum confutatus. Dum ergo per gratiam Dei, iam ipsius suppositum fundamentale destruxerimus, machina tota, licet sponte suâ ruat, tamen ad maiorem evidentiam adhuc sensus Authoris in Quæstione proposita restat investigandus. Inquirit ergo, ut infra.

Theologi Varsaviensis Sensus in Quæstione Proposita.

27. *An Respublica Catholica Libera, præciso favore conservandæ vel nutriendæ Hæresis, solo temporali Statu attento, nec considerato Religionis Catholicæ commodo, atq; emolumento, poßit Principem actu non exercentem neq; Profitentem* Religionem *Catholicam, adeoq; dubium Catholicum qui pro Hæretico reputatur, ad gubernacula Regni vocare, sine iactura conscientiæ, & absq; incurrenda Censura in Bulla Cænæ* Domini *lata?*

RESPONDEO. Prææallegatam Quæstionem prout proponitur in terminis à *Theologo* Varsaviensi, multis esse inplicatam difficultatibus, quibus unica Responsione directa & unica Resolutione adæquâta nullo modo potest satis fieri. *Theologus* Varsaviensis suam quæ stionem proponit Coram Statu Senatorio & Equæstri, de quorum numero innumerabiles sunt, qui Methaphisicas ignorant difficultates, contradictionum, implicantias Logicales, Præcisionum subtilitates. Imò cum non teneantur scire jura Canonica, non pertinet ad ipsos cognoscere Censuras Bullæ Cænæ Domini: quosnam illæ Hæreticos perstringant? Dubiosnè an Pertinaces ac manifestos? Tenebatur juxta debitam methodum *Theologus Varsaviensis* cum claritate juxta capacitatem Senatorij & Equestris Ordinis procedere, & ex conscientia recta postponendo omnem passionem, in proposita difficultate Rempublicam informare, secundùm Deum, secundùm veritatem, non verò conturbare, decipere & odia seminare. Vt ergo possit procedi cum claritate in præfata Quæstione confusissima, debet resolvi priùs in Quæstiones ac Interrogationes particulares, quas in se habet præcontentas.

28 *Prima est*, An Respublica Catholica Libera, possit procedere, ad Regis Electionem considerato Religionis Catholicæ commodo?

2da est. An Respublica Catholica Libera in Electione Regis possit attendere solúm ad Statum Temporalem?

3tia est. An Respublica Catholica Lib. possit eligere Principem actu non exercentem neq; profitentem Religionem Catholicam?

4ta est An Principem Actu non exercens, neq; profitens Religionem Catholicam sit dubius Catholicus?

5ta est. An dubius Catholicus sit pro Hæretico reputandus?

6ta est. An Hæreticus reputatus possit præscindere, à favore nutriendæ vel conservandæ Hæresis?

7ma est. An Censuras Bullæ Cænæ Domini incurrat Princeps non exercens, neq; profitens actu Religionem Catholicam? *Item* An easdem Censuras incurrat Dubius Catholicus; & reputatus Hæreticus? simulq; omnes Electores Regni Eligentes Principem actu non exercentem, neq; profitentem Religionem Catholicam? has ergo septem Quæstiones continet in se unica Quæstio *Theologi Varsaviensis,* quibus septem Quæstionibus Nullus sapientissimorum Doctorum unica Responsione potest respondere; & tamen hoc totum præstat *Theologus Varsaviensis*

29. Addamus exemplum Charitatis Gratiâ talem proponendo Quæstionem. An Vniversitas Cracoviensis, Scientiarum Mater, præciso favore conservandæ & nutriendæ ignorantiæ, solo temporali statu attento, nec considerato Scientiarum commodo atq; emolumento, possit Laureatum Doctoratu Virum, actu non exercentem neq; profitentem Scientias adeoq; dubium scientificum, qui pro ignorante reputatur, ad Gubernacula Vniversitatis vocare sine jactura Scientiarum, & absq; metu incurrendi pœnas, in Statuto Vniversitatis elatas. Ad Quæstionem hanc de Matre Scientiarum Propositam, quis quæso Doctissimorum Professorum unica Responsione potest satisfacere, non adhibitis priûs præannotationibus, Terminorum explicationibus, & in suas Classes Conclusionum Distributionibus. Quo præmisso exemplo ad propositas *Septem* Respondeo Quæstiones.

30 *Ad primam dico,* non posse Rempublicam Catholicam Liberam, procedere ad Regis Electionem non considerato Religionis Catholicæ commodo 1. tum quia Matthei 6 ỳ. 33 Mandavit Salvator, *quærite 1mo Regnum DEI & justitiam eius.* 2 tum quia Respublica Catholica novit, quod per Religionis Catholicæ commoda procurata beatificatur. Sicut è *contrario:* omnis Respublica negligens profectum Religionis Catholicæ pessundatur execraturq; prout etiam ad præsens vel in ipsa Vngaria idipsum palpabiliter cernimus. 3 Tum quia Respublica Catholica dicit intrinsecum (ut Metaphisicè loquar) ordinem ad promovendum Catholicæ Religionis bonum, à quo præscindere nequit. Ita feliciter processit Respublica Catholica Polona, quæ elegit Principem Augustum Catholicum, Iustitiam Regni Dei quærentem, toto cordis conatu Religionis Catholicæ commoda procurantem, & ad publicum bonum Poloniæ Catholicæ vita, honore, fortunâq; universa adtendentem.

31 *Ad 2dam dico,* Rempublicam Catholicam Liberam, in Electione Regis non posse attendere solùm ad statum temporalem. Hæc *Responsio* patet ex immediatè dictis Insuper Respublica ex quo Catholica, statum temporalem debet subordinare Fidei Catholicæ iuxta illud D. Pauli ad Coloss. cap. 3. ỳ. 13 *Omnia quodcunq; facitis in verbo, aut in opere, omnia in Nomine Domini Nostri Iesu Christi gratias agentes Deo & Patri per ipsum.* Hæc Divus Paulus. Inclyti Proceres Regni Poloniæ Serenissimum AVGVSTVM liberis vocibus ac cordibus ad Thronum Catholicum assumentes, nequaquam respexerunt, ad temporalia solùm bona; æterno solùm Cælesti Supremo Numini famulatum detulerunt, ipsummet Deum in Persona AUGVSTI in Regem Poloniæ elegerunt; quia totam suam Electionem Directioni Divinæ commiserant. Quia ad Fidei Catholicæ augmentum respexerant: quia non temporales Fortunas sed Regales dotes Catholicâ Fide coronatas in Serenissimo AVGVSTO contemplabantur. Ideoq; hanc Gemmam de turbido Hæreticorum Oceano extractam, hunc adamantem è Saxo præcisum preciosum, hunc carbunculum ignita Catholica fide relucentem, Coronæ Poloniarum Catholicæ alligarunt fidelitatis iuramento, incluserunt Legum observantiâ, impresserunt liberorum votorum efficaciâ. Sicq; Serenissimum AVGVSTVM, quo Corona fulget Polona Nomen Iesu Christi, in corde interius, & in Professione fidei exterius. Iam coram toto Orbe portantem in Throno Poloniarum Supremi Regis Regum vicesgerentem venerantur, amplectunturq; Patrem Filii, Regem Patriæ Cives, Pastorem subditorum Grex suæ Maiestatis Devinctissimus.

32. *Ad Tertiam dico,* Rempublicam Catholicam Liberam, posse eligere Principem

cipem actu non exercentem neq; profitentem Religionem Catholicam: hæc *Reſponſio* jam in Superioribus eſt manifeſtiſſima, quia nullus Catholicorum, imò nec ipſe Summus Pontifex, fidei petra tenetur actu exercere & profiteri exteriùs ad ſemper fidem Catholicam Authoritates ex Evangelio adductæ etiam ſupra ſunt ſolutæ & explicatæ iuxta Sanctorum Patrum dogmata & univerſorum Theologorum conſenſum unanimem. Eaſdem quoq; explicationes & ſenſum debebat adducere *Theologus Varſavienſis*, ſed tacuit. Audiat Tertul. Apolog. cap. 47. *Omnia adverſus veritatem de ipſa veritate conſtructa ſunt operantibus æmulatione miſſam ſpiritibus erroris.*

33. *Ad quartam dico*, Princeps actu non exercens neq; profitens Religionem Catholicam non eſt dubius Catholicus. Hanc Reſponſionem iam fuſè ſuperiùs in Textu 2do per totum abundantiſſimè, ex intrinſecis dubiorum prædicatis probavimus.

34. *Ad Quintam dico.* DubiusCatholicus iudicans iudicio erroneo, voluntario, firmo, & pertinaci non eſſe omnino certum id, quod fides dictat, eſt Hæreticus. Iam autem dubius Catholicus ſuſpendens actum intellectûs omninò, & neutram partem, vel aſſenſûs vel diſſenſûs eligens, neq; iudicium formans, quod talis res dubia ſit, non eſt Hæreticus. Videatur ſupra allegatus *Ferre Hiſpanus*. Vtrumq; autem dubium à Sereniſſimo Noſtro ultra Garamantas & Indos ad ipſos uſq; inferos eſt propulſatum & mulctatum perenni exilio.

35. *Ad Sextam dico.* Iuxta præſuppoſitam diſtinctionem datam immediatè in *Reſp. ad 5tam* Hæreticum reputatum cum dubio Catholico voluntariè & pertinacitèr ac erroneè iudicante Myſteria Fidei (non eſſe omninò certa) connexum, affirmo non poſſe præſcindere à favore nutriendæ & conſervandæ Hæreſis, *Radicalitèr*; quamvis *actualitèr* præſcindere poſſit. Iam verò Hæreticus reputatus, connexus cum dubio Catholico ſuſpendente actum intellectûs præſcindit tam radicalitèr quàm actualitèr à favore Hæreſeos. Quia in hoc ſecundo ſenſu dubius Catholicus, eſt ſubſtantialitèr Catholicus.

36. *Ad Septimam dico*, Princeps non exercens, neq; profitens actu Religionem Catholicã non incurrit Cenſuras Bullæ Cœnæ Domini. Iſta *Reſponſio* notior eſt, ipſo cælo. Cenſuræ enim Apoſtolicæ fulminantur contra Hæreticos; iám autem Princeps actu non exercens, neq; profitens ad ſemper fidem Catholicam, eſt ſubſtantialiſſimus Catholicus; aliàs idemmet foret dicendum de ipſo ſummo Pontifice actualiter fidem Catholicam non profitente.

Similiter quoque: Dubius Hæreticus mente dubitans, quomodocunq; conſideretur, non incurrit Cẽſuras prædictas. Nullus enim Hæreticus incurrit pænas impoſitas Hæreticis, niſi ſuam Hæreſim foris oſtendat aliquo verbo, facto, vel ſigno. Fruſtra ergo *Theologus Varſavienſis* terret ſimplices & rectas animas Electorum, incutiens ipſis cenſurarum pænas falſiſſimè, ubi non ſunt incutiendæ: illi autem ſeducti *timuerunt, vbi non erat timor.* Sint ergo Inclyti Electores Reipublicæ certi & certiſſimi, quod nullas incurriſſent cenſuras Eccleſiaſticas (ſtando in Bulla cænæ) etiamſi elegiſſent Dubium quocunque titulo Catholicum.

Quid ergo Reſpondendum ſit, ad *Quæſtionem* confuſam per *Theologum Varſavienſem* Propoſitam, ex particularibus Reſponſionibus, vnicuique, non ſolùm Scholaſtico, verùm etiam Politico Senatorio, Equeſtri, ac Militari Togato, Conſtat evidentiſſimè. Quemadmodum ergo *Theologus Varſavienſis* propoſuit Quæſtionem in Confuſo, & in turbido, ut feliciùs piſcaretur; ſic quoq; dat Confuſas & turbidas *Reſolutiones* à propoſita ipſius *Quæſtione* diſcordantes: quod videre neceſſum eſt, nãq;.

37. *Prima Reſolutio Theologi Varſavienſis* loquitur de Hæreticis formalibus, Rigoroſis, indubitatis, Manifeſtis; quos ipſe *Theologus Varſavienſis* vocat Iſmaelitas, Incapaces, Commanſionis Eccleſiaſticæ cùm filio Iſaac. Et Certiſſimum eſt eiuſmodi Hæreticos incurrere Cenſuras in Bulla Cænæ Domini promulgatas. Ergo *Theologus Varſavienſis* nec directè reſolvit, nec directè probat, ſuum Intentum: Nam propoſuit Quæſtionem directè de Dubio Catholico, qui reputatur Hæreticus; & dat Reſolutionem de Indubitato Hæretico. Dubius Catholicus (ut dictum eſt in *Reſp. ad Septimum.*) Non incurrit Cenſuras Eccleſiaſticas: Et tamen eaſdem *Theologus Varſa-*

viensis ab Hæreticis Manifestis extendit ad Dubios Hæreticos Mente Dubitātes: quod facit contra Cōmune Axioma Iuris: *In odiosis est restringendum.* Quod si *Theologus Varsaviensis, Per Hæreticum Reputatum* intelligit suspectū de Hæresis ratione criminis Cōmissi, ob quod suspicatur, de eo quod sit Hæreticus; tenebatur profectò *Theologus Varsaviensis*, tam Crimen Commissum Dubij Catholici enarrare, quàm etiam gradū (sit ne scilicet levis, vehemens, & maxima seu Violenta suspicio, & Reputatio) gradum probare Hæreticæ reputationis. Et quia hoc non facit, ideoq; Confusè *quid pro quo* scribit, & definit.

38. SECUNDA RESOLVTIO. Desumpta ex lege Ecclesiastica Conformiter ad primam Resolutionem desumptam ex Communibus Principijs Theologicis, loquitur de Hæreticis pertinacibus proprietalibus, perniciosis, & pestiferis. Eosdem & ego cum S. Ecclesia Hæreticos *Diaboli filios* execror, fugio, anathematizo. *Theologus Varsaviensis* intra Cathalogum istorum perniciosissimorum Hæreticorum inscribit Principem Actu non exercentem, neq; Profitentem Fidem Catholicam: Si loquitur de Heretico, de quo loquitur Ecclesia, tunc benè loquitur, si loquitur de Principe Actu non exercente fidem Catholicam, quamvis substantialiter Catholico, tunc pessimè loquitur.

39. TERTIA RESOLVTIO. Desumpta ex Praxi perpetuá Regni Poloniæ, eundem habet Sensum, *Cum ima & 2da Resolutione.* Catholica Polonia Cæteris Catholicorum Regnis felicior, gloriosiorq; evasit, quod ab incunabulis Susceptæ Orthodoxæ fidei. Hucusq; perpetuò, in Throno Regali Coronatum adoravit Caput Catholicum. Proindeq; Zelo Catholico Orthodoxa hæc Mater, fulminavit ignita edicta contra Hæreticos, nec proprijs volens parcere filijs, à suo Catholico lacte avulsis. Conservet Divina Misericordia in nobis hunc Fidei Catholicæ Zelum, & cælestem Athletis cum SERENISSIMO AUGUSTO tribuat, contra hostes Crucis Christi, benedictionem.

40. QVARTA RESOLVTIO. Continet absurda & inconvenientia, quæ benè inferuntur, ex rigoroso Hæretico, non verò ex Principe Catholico. Timor. & tremor invaserunt me legentem *Textum Theologi Varsaviensis*, quorum *primus* sequitur.

TEXTVS THEOLOGI VARSAVIENSIS,

Apud Hæreticum tantùm æstimatur juramentum, quantùm jumentum.

41. RESPONDEO, quod Publica fædera, pacta, Sancita, inter Gentes & Regna, solemni juramento per personas, ad id deputatas roborata ex Vniversali Iur Gentium ponderis Maximi & Supremæ æstimationis extitêre. Nec est sub cælo aliqua Natio, apud quem juramentum publicum flocci penderetur. *Iosue C.* 9. Refert Sacra Scriptura Gabaonitas fuisse Paganos Idolatras; & tamen cum eis Iosue Princeps inivit fædus, & iuramentum quod ex utraq; parte validè & Sacrosanctè erat obligatorium: Ita *Lyranus, Hugo, Dionisius, Caietanus, S. Ambrosius* lib. 3. *Offic.* cap. 10. *Gratianus* 2. 2. Qu. 4. *Cap. finali. Suares* Lib: 2. *de Iurament.* cap 18. qui *Citat* Sanctum Thomam, S. Bonaventuram, Richardum, prout allegat *Cornelius à Lapide* in Commentarijs *Iosue* cap. 9. ✠. 19. Hinc. & S. *Psalmista*, Iuramentum, & jurantem in Nomine Domini, Collaudat *Psalmo* 62. ✠. 12. dicens: *Laudabuntur omnes qui iurant in eo.* Quæ Sacra Verba Considerans Vniversitatis Cracoviensis Doctor Theologus Stanislaus Makowski, in Decal. Tract. 2. de 2. Præc. Decal. Qu. 7. Coroll. 5. ait: *Sanctitas iusiurandi semper apud omnes Gentes Religiosa fuit.* Porro *Theologus Varsaviensis* in Materiá tam gravissima, totum reputat, quantum *iumentum* valet. Ex intentione jurantis occulta, id non potest inferre: Pacta quoq; totius Regni quæ sunt materia juramenti, pro jumento, non debet reputare, ac denique ipsummet Nomen Domini invocatum in testimonium, etiam non solùm apud Hæreticos, sed nec apud ipsummet *Dæmonem* tantùm valet, quantùm *iumentum.* Dicat ergo nobis, si blasphemus esse nolit *Theologus Varsaviensis*, quid nam reperiatur *in iuramento*, quod debeat dici justo, ex demerito; *Iumentum*? TEX-

TEXTVS THEOLOGI
VARSAVIENSIS
In eadem Resolutione Quarta annotatus & exaratus.

Ergo, Vi iuramenti per Ministrum Caluini facti, vel per se Luteranum faciendi, Zelator erit Catholicæ fidei Integerrimus, Expugnator Hæresum acerrimus, libertatis Ekclesiasticæ Propugnator strenuus. Sed quis Sponsor? quis Propheta?

42. RESPONDEO Pro nunc ad sponsionem, (crimen Obiecti Luteranismi inferiùs discutiendum reservans) *Quis ergo* (inquis) *Sponsor?* Dic, quis sponsor pro Iagellone? quis Sponsor pro Stephano? si spondes pro Boleslao; en unus Libertatis Ecclesiasticæ vindex, occidit Sacerdotem Dei Divum Stanislaum; & alter Boleslaus fidem Catholicám, quam armis introduxerat in Prussiam, muneribus fractus permisit Sacrilegè violari. Si spondes pro Christiano Principe Henrico Gallo; en ipse Sacrilegam Hæreticam subscripsit Confæderationem, multis lachrymis ab Eminentissimo Senatore Patriæ Hosio Cardinali (ut videre est in eius literis, ád Comitia, ad plures Senatores particularitèr ad zelantissimos Episcopos datis) deploratam. Addis insupér, quis quoq; *Sponsor femineæ fidelitatis?* Attende, quid doceat S. Gregorius Papa lib. 1. Mor in Iob. cap. 5. Quia de alienis cordibus iudicare temerè non debeamus, in Sancti huius viri verbis agnoscimus: qui non ait: Quia benedixerunt Deum in cordibus suis. Vndè per Paulum dicitur, 1mo Corin. 4 *Nolite ante tempus iudicare, quoad usq; veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum & manifestabit consilia cordium.* Quisquis enim in cogitatione à rectitudine exorbitat in tenebris, peccat. Nos èrgo tantò minùs debemus aliena corda audacter reprehendere, quantò scimus, quia uisu nostro non possumus alienæ cogitationis tenebras illustrare.

43. Admittat & quem quærit Sponsorem *Theologus Varsaviensis* Eminentissimum Hosium Cardinalem easdem ob æquales Rationes, prout antea pro Gloriosissimo Stephano, ita nunc pro Serenissimo AVGVSTO, Epistola 144. & ad Perillustrem Hieronymum Comitem à *Rozrażew* Præpositum Płocensem datâ spondentem his verbis. *Qui posteriore loco Electus est, à multis præclaras eius dotes præcipuè verò pietatem singularem, & adversùs Christi perduelles Hæreticos Christianæ fidei tuendæ zelum non vulgarem audio prædicari. Quod si confirmaverit hoc* Deus, *quod in illo dicitur operatus, vt qualis esse dicitur, talis & sit, & esse deinceps etiam pergat: rectè nobis persvadere possumus, insperatam hanc Electionem, certam Regno salutem allaturam. Fieri potest, ut & nunc diversum aliquid evenire Deus velit, ab eo, quod in posteriore Electione spectatum à plerisq; fuerat: ut non modo non proscribat Regno Christum, non modo fidem illius non extingvat, & in eius locum vel Augustanam vel Genuensem, vel Machometanam perfidiam introducat is, qui posteriore Electus est, verùm etiam Constantius Christianam fidem, quam ii, qui præcesserunt eum, adversùs Christi perduelles Hæreticos tueatur, atq; defendat. A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis* Nostris.

Ex tanto *Sponsore* Eminentissimo *Hosio*, in Gloriosissimo Stephano universa, promissa exactè sunt completa: eodem quoq; *Sponsore* in Serenissimo AVGVSTO Deo Supremo veritatis Authore benedicente, ad lancem veritatis Vniversa, Pacta, Fædera, & Jura complebuntur.

TEXTUS THEOLOGI
VARSAVIENSIS.
Eiuſdem Reſolutionis 4tæ.

44. *Agite in Nomine Domini exercituum Proceres Orthodoxi, pro Patriis legibus, integritate fidei, in qua Ablactati & enutriti eſtis, & duplicate ei duplicia Apoc. 18. Hæreticum foras mittite, date à Deo promiſsum Patriæ Chriſtianiſsimum Principem, confortamini & Dominus erit vobiſcum.*

O Infortunatum *Agite*! aſſumpſiſti in vanum Nomen Domini, ô *Theologe*! quia non adunaſti, ſed Proceres Regni diviſiſti: tuis *Reſolutionibus*, ſolviſti corda civium à legibus conſcientiæ, quia contra innocentèr profuſi ſanguinis libertatem, per Tuum *Agite*, gladios cruentos evaginaſti! Fidei integriratem conculcaſti! quia tuas *Reſolutiones* mendaciis infarſiſti, & Theologicas veritates depravaſti duplicia duplicaſti, quia per Tuum *Agite*, tàm in Secularium quàm in Eccleſiaſticorum bonorum vexillum depopulationis & in ábominationem deſolationis extuliſti! Sereniſsimum Principem graviſsimi criminis obiectione dishonoraſti, quia eundem tanquam Hæreticum à Regno excludendum conclamaſti! Principem Chriſtianiſsimum in Regem à Deo Patriæ promiſſum expoſtulàſti! unde tibi ſpiritus Prophetiæ? Num 22. ad Balaam perrexerũt Seniores, Moab, & Maiores Natu Madian, habentes divinationis pretium in manibus: *Agite*: confortamini! confortamini intonaſti! & tumultum ſanguine, rapinis, diſcordijs plenam excitaſti! publicis ſanguinarijs Epiſcopalium bonorum Prædatoribus, Libertatis Polonæ oppreſſoribus, Iuratorum Pactorum Fædifragis, Machometanicorum auxiliorum imploratoribus promittis præſentiam Domini; ſed tuum falſum promiſſum redarguit *Pſalmiſta* Pſalm. 118. *Longè à peccatoribus ſalus*, redarguit & *Proverbialiſta* Prover: 15. *Longè eſt ſalus ab impijs.*

CONCLVSIO RESOLVTIONVM
THEOLOGI VARSAVIENSIS.

45. T*Heologus Varſauienſis* ſuas *Reſolutiones* concludens, alios appellat *Sciolos*: Sit ita ſanè, ne contra Diui Pauli Sententiam noſtra ſcientia inflati iudicemur. Ille tamen *omnia ſciens*, aſſerit, Iagellonem fuiſſe Cathechumenum; & tamen hoc negat tota Reſpublica Polona apud *Herbutum de Stat: Reg:* Dum ſic atteſtatur. *Nos Prælati, Principes, Barones, Nobiles, Terrigenæ &c: Significamus quomodo Diuinâ Cooperante Clementiâ Sereniſſimum Principem Dominum Vladiſlaum Regem Poloniæ Supremum Ducem Lituaniæ, Hæredem Ruſſiæ, Dominum Noſtrum Glorioſiſſimum.* De *GENTILITATIS errore* educentes, in Regem & Dominum aſſumpſerunt. Ergo quia teſtimonium vniuerſæ Reipublicæ Polonæ *verùm eſt*, ſequitur euidenter, *Teſtimonium Theologi Varſavienſis* eſſe *falſum*. Et Olgerdus, Pater Iagiellonis, Paganus, Iagellonem natu maximum dilexit, quod eſſet præclara indole: & forſan, quod etiam ad exemplum Patris Paganizaret. Mater verò Iagellonis *Maria Ruſſia*, (quis ſcit an non Schiſmatica?) hæc enim agebantur circa Annum Chriſti 1360. Vel paulo minùs ſupra vel infra, graſſante & invaleſcente protunc contra Eccleſiam Romanam, Schiſmate) Filium Iagellonem. non intra ſuum Cubiculum educauerat; nam ordinariè noſtris in partibus ſtante Fidei diſparitate in Parentibus, Filij Patrem, & Filiæ Matrem in fide ſequuntur. vnde quod Legati Iagellonis ad Coronam Poloniæ concurrentis (apud *Cromerum* lib. 14. *ad finem*) Reſponderint Iagellonem ab incunte ætate *Chriſtiana Religione imbutum*: hoc dixerunt vt faciliorem ſternerent viam Iagelloni ad Coronam argumentum deſumentes a Matre Chriſtiana ad Filium. Verùm argumentum ipſorum non fuiſſe ſolidum Reſpublica declarauit; aſſerens, quod de Gentilitatis errore eduxerit Iagellonem. Nec id Sapientiſſimi Archipræſules, & Præſules affirmaſſent, niſi Iagellonem

Cathe-

Cathechismo prius instruxissent, & post ad Sacri Baptismatis Fontem adduxissent. Nullus etenim Catehumenus potest dici Gentilitatis errore infectus, quia de facto iam est fidelis, per susceptam voluntario assensu fidem.

46. In eadem Conclusione de Gloriosissimo Sigismundo III. hunc habet Textum. *SIGISMVNDI III. exemplum, qui asserunt Eum hæreticum à Republica electum, stultè asserunt, vel mente insaniunt.* Proh Deum immortalem! quis tam stultus? tam Mente insanus Patriæ Ciuis Orthodoxus, ut vel in Electione sola, pro Hæretico velit dare votum Electiuum, attendendo ad sensum compositum, non verò ad sensum Diuisum (vtor hic Terminis Theologicis, quia cum *Theologo Varsaviensi* loquor) Sit sanè Actualis Paganus, Actualis Hæreticus, Actualis Schismaticus: & tamen Respublica Polona Catholica aptum Regno & Sceptro Principem, quocunque infectum errore potest eligere: quia Reipublicæ Catholicæ eligentis Mens & Intentio est secundùm Sensum *Diuisum*, non verò secundùm Sensum *Compositum*: id est, non intendit Respublica Catholica, eligendo in Regem Principem, qui fuit Paganus vel Hæreticus, quod simul eligar, & eius errorem, & simul tam Principem, quam eius errorem componat in eodem Throno, sed intendit Respublica Catholica, quod eligendo in Regem Principē errore infectum, ea ipsa Electione, & Electionis Catholicæ Intentione separet Principem ab eius errore, & sic eligit *Principem* ut errorem, ab eodem diuidat & separet. Proindeque ad suæ intentionis Catholicæ Electionem, priùs semper Fidei Catholicæ ab Electo (dum exigit necessitas) Sollennem Professionem requirit de facto effectuandam. Ergo nullus est stultus, nullus est insaniens, qui in sensu Diuiso (iuxta datam explicationem) dicit, Hæreticum Principem esse Electum in Regem. Et etiam Ille non est stultus & insaniens, qui Regem Catholicum aliquando secundùm Rei veritatem dicit fuisse Hæreticum: qualis fuit Sigismundus III. in sua iuventute: Sed ille *stultus* & *insaniens* est, qui hîc & nunc Regem Catholicum, pro nunc calumniatur esse Hæreticum. Et hæc quæ diximus hucusq; pro veritate dicimus, falsitatem impugnamus, & dilectionem ac honorem Personæ Laureatæ integrum esse volumus. Vnde & Censuras Theologicas quas subijciemus, non contra Personam, sed contra Propositiones in Quæstione contentas, adferemus.

CENSVRA THEOLOGICA
PROPOSITIONVM
Contentarum in Quæstione & Resolutione, *THEOLOGI VARSAVIENSIS.*

47. *PRIMA Propositio. Apud omnes Consonum est eum; qui Hæresim dicitur abnegaße, & non exercet neque profitetur actu fidem Catholicam, Dubium eße Catholicum.* Hæc Propositio siue loquatur de Abnegante Hæresim, siue loquatur de Catholico nullo vnquam errore infecto, quoad istos terminos: *Non EXERCENS neque profitens actu Fidem Catholicam ad semper*: est Propositio temeraria: Quia est absquè grauissimo fundamento, contra id, quod in Theologia docent communiter Theologi: vt vidimus supra.

48. *SECVNDA Propositio. Dubius Catholicus pro non Catholico habetur.* Hæc Propositio est quoque temeraria, peccans & contra Logicam, & contra Theologiam, &contra Theologos vnanimiter, quid sit Dubium explicantes, vt supra dictum est Num. 10 & subsequentibus.

49. *TERTIA Propositio. Apud Hæreticos iuramentum æstimatur quantum; Iumentum.* Hæc Propositio est piarum aurium offensiua: quia facit contemptum iuramento in Nomine Domini facto, & irreuerenter ac indecenter loquitur de eodem, quod apud omnes Gentes etiam barbaras Sacrosanctum habetur.

50. *QVARTA Propositio. Serenissimus PRINCEPS Electus, est publicus Elusor Romanæ Fidei.* Hanc Propositionem quam scripsit in Resolutione 4ta. remitto ad Inclyti Senatus Totius Reipubl. iudicium, in quo *crimen Læsæ Majestatis* contentum in præallegata *Propositione*, est discutiendum.

51. *QVINTA Propositio. Agite, exercituum Proceres!* Hæc Propositio est *Seditiosa*; quia opponitur vnitati totius Reip. & cætui Iuris consensu & vtilitatis communione sociato.

52. *SEXTA Propositio Historica. Helena Imperatrix Moschouiæ Schismatica Matrimonio Poloniarum Regi copulata.* Ita dicit Resolutione *3tia.* Hæc Propositio est *falsa.* Videatur *Cromerus* lib. 30. *ad finem.* Aliæ similes falsitates per seipsas, conuitia, probra, & calumniæ sunt manifesta.

53. *SEPTIMA Propositio. Die 13 Iulij in Ecclesia Collegiata Sancti Ioannis Varsauiæ ante VENERABILE SACRAMENTVM, coram Episcopo Vladislauiensi per ministrum suum Caluinum (quod impiissimum, infamissimum, & vix à sæculis auditum inter Catholicos exemplum, inter nationes execrabile, & nomini Polono nefandissimum, vt Caluinus pro LuthERANO super punctis Catholicis ab Hæretico obseruandis iuret) iurauit. Ita habet Resol. 4. Ad hanc Propositionem respondet Discursus Christiani Hominis pro tempore ad status Reipublicæ, sic cum admiratione exclamans. O Charitas Christi fidelium! quàm contraria es Deo, Innocentiæ, veritati! Licetsi nihil aliud intercesserit, solas præseferendo in considerationem Falsitates, quæ circa Iuramentum in Pacta Conventa manent Typis exarata.* Ac inprimis, *Quasi clandestinè venerint in Ecclesiam Illustrissimi Duces, Senatores:* quod *de mane horâ sextâ*; quod *contra Protestantes frameæ in templo euaginatæ diffidendo & in vitam &c. Quot verba tot Falsitates. In toto sacro cantato de Sanctissima Trinitate, præsentes fuere Illustrissimi prænominati, post idem sacrum, modo primum accesserunt ad Iuramentum, quod actum post octauam horam. Expositio Sanctissimi in Pixide tantum non propter præstandum Iuramentum: de quo nemo ex sacerdotibus Ecclesiæ Sancti Ioannis notitiam habuit: verùm propè à Viginti annis in Primaria missa solitá horâ antecedenter præcessit, subsecuta more solito cum cantu Saluum fac Benedictio à cantante & celebrante eandem Missam Sacerdote, non propter Iurantem, sed propter Populum pro hac Deuotione quotidiè comparentem. frameam quoq; euaginatam nemo vllam vidit, conueniebatnè igitur tot falsitatibus Typum infarcire?* Hæc oculatus Testis omni exceptione Dignissimus, Luna & stellis coronatus.

Sed, quid quæsò obstat; siue Caluinus, siue Lutheranus, siue Paganus per falsos Deos iuret, dum scilicet *iuramentum quæritur (vide Tab. Aur D. Tho. Aqui.* V- Iur. Num. 6.) *ad subueniendum alicui defectui, quo scilicet vnus homo deficreat alteri. Ideo Iuramentum non est per se appetendum, sed Tantum in necessitate, vt Medicina vtendum est eo. Fertur autem licitè his de causis, scilicet pro*

veri-

veritate manifestanda & confirmanda: pro Pace firmanda pro Amicitia contrahenda pro securitate facienda. pro Ecclesiæ consuetudine seruanda: pro obedientia implenda pro fama conseruanda. Et propter has enumeratas à Doctore Angelico causas Excellentissimus Legatus Serenissimi AVGVSTI II. Regis Poloniæ Electi Principis ac Hæredis Saxoniæ &c. &c. iurauit, & legitimé iurauit, Comitibus veritate, Iudicio, & Iustitiâ, in Præsentia Reipublicæ Liberæ Orthodoxæ.

An ergo *Theologus Varsauiensis* illam exaggerationem intra Parenthesim conclusam veraciter & iustè in Regni Orthodoxo (quod a Turcis, Tartaris, Schismaticis, imò & ab Iudæis recipere consueuit, tam Publica Solennissima, quàm Priuata Iuramenta) proponat, recitetq; ne amplius contra veritatem stomachetur, perlegat *Cornelium à Lapide in Gen: Cap. 31. V. 53* quod sequitur: *Nota, sicut licuit Iacobo a Laban, ita cuiuis fideli licet ab infideli excipere, imò exigere in necessitate iuramentum, etiamsi sciat infidelem iuraturum per falsos deos:* Idem docet & approbat *D. Thomas Aquinas 2. 2. Q. 78 Art: 4 in corpore* ita scribens. *Augustinus Publicolæ quærenti utrùm liceret vti Iuramento eius qui per falsos Deos iurat, in quo manifestè peccat, eis Diuinam reuerentiam adhibens: respondet, quod, Qui vtitur Fide illius qui per falsos Deos iurat, non ad malum sed ad bonum, non peccato illius se sociat, quo per dæmonia iurauit, sed Pacto eius Bono, quo Fidem seruauit*; Hæc ibi. Cum ergo Excellentissimus Legatus Serenissimi AVGVSTI II. iurâsset per Deum verum; à fortiori illius Iuramentum stabilissimum est, & securissimum; Ac proinde ista Propositio Septima *Theologi Varsauiensis* est nihil valens.

Addit insuper *Theologus Varsauiensis.* Legatus Serenissimi *Coram Episcopo Vladislauiensi iurauit.* Causam nunc nostram roborauit *Theologus Varsauiensis*, dum Episcopum Vladislauiensem commemorauit. Iste enim est verus Fidei Catholicæ Athleta, humeris suis Sarmaticum baiulans Orbem Iste Electionis Liberæ Defensor, Promotor, vindex; Iste cordium & animorum Fraternorum moderator & eorundem *in vno Iure votandi & vetandi.* Coadunator & manutentor. Iste Bonus Pastor Arcens lupos raptores ab ouili Libertatis Electoralis. Iste *Vladislauiensis* Episcopus, Episcoporũ Decus, Sacerdotum Gemma, Pietate præstans, mansuetudine amabilis, Recti iustiq; tenax, est, in Persona Totius Reipublicæ Receptor Iuramenti Regalis, est in Persona Dei Coronator AVGVSTI Serenissimi, Iste (Quem ex Persona ignorat *Theologus Varsauiensis*) est ILLVSTRISSIMVS & REVERENDISSIMVS Dominus D. STANSLAVS de Lubraniec DABSKI, Dei & Apostolicæ Sedis Gratia Episcopus Cuiauiensis ex Adiutorio DEI, ex COEPISCOPORVM & CONSENATORVM PRINCIPVM ac Equestris Ordinis Authoritate Pacis Publicæ Author.

Ex quibus omnibus infertur, totam *Quæstionem* esse expungendam iuxta Regulam *de Correct. lib. 3 §* 2do sic sonante. *Quæ famæ proximorum, & præsertim Ecclesiasticorum, & Principum detrahunt, bonisq; moribus & Christianæ disciplinæ sunt contraria, expungantur.*

 Iam

Iam tandem per Dei gratiam, Concludens Responsionem, adhibeo verba, quæ *Theologus Varsaviensis* in fine *suæ Resolutionis* adhibet Proverb. 22. ℣. 10. *Eijce Derisorem & exibit cum eo iurgium.* Explicat *Cornelius à Lapide* ibidem. *Eijce hominem noxium, & pestilentem, qui alios irridet, subsanat, divexat, pacem turbat, lites & pugnas concitat, qualis est Susurro, Detractor, Conviciator, Irrisor, Turbulentus & Seditiosus.*

Io triumphe! Saxo percussit Philistæum
DEO GRATIAS.
Omnia, Iudicio Sanctæ Ecclesiæ DEI, subjecta sunto.